

Міністерство освіти і науки України
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Облік та аудит готової продукції на сільськогосподарських підприємствах

виконав:

студент спеціальності

071 “Облік і оподаткування”

Барановський Сергій Богданович

науковий керівник:

доктор економічних наук, професор

Баланюк І.Ф.

рецензент:

доктор економічних наук, професор

Левандівський О.Т.

Івано-Франківськ - 2025 р.

Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника

Інститут, факультет економічний
Кафедра обліку і оподаткування
Освітній рівень “магістр”
Спеціальність 071 “Облік і оподаткування”

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри Іван БАЛАНЮК
(Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

(підпис) “ 7 ” листопада 2024 р
(дата)

**Завдання
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТА**

Барановського Сергія Богдановича

1. Тема роботи _ Облік та аудит готової продукції на сільськогосподарських підприємствах

Керівник роботи доктор економічних наук, професор Баланюк Іван Федорович

2. Перелік питань, які потрібно розробити (детальний план дипломної роботи):

Економічна сутність готової продукції як об'єкта обліку та аудиту ; методика обліку та специфіка оцінки готової продукції в аграрних підприємствах ; нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту готової продукції у сільському господарстві; організація обліку готової продукції на підприємстві ; методологія ведення обліку готової продукції ; шляхи вдосконалення процесу обліку готової продукції ; підходи до організації аудиту готової продукції ; методи вдосконалення аудиту готової продукції для підвищення ефективності процесу перевірки якості.

3. Дата видачі завдання 04.12.2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/ п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	ЕКОНОМІКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ Й АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	17.03.2025 р.	Виконано
2	ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ У ТОВ «Емберіка»	27.06.2025 р.	Виконано
3	НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ У ТОВ «Емберіка»	14.11.2025 р.	Виконано

Студент

(підпис)

Барановський С.Б.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Баланюк І.Ф.

(прізвище та ініціали)

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника доктора економічних наук, професора Баланюка Івана Федоровича на кваліфікаційну роботу магістра 2-го курсу групи ОО-М2 Барановського Сергія Богдановича на тему: “Облік та аудит готової продукції на сільськогосподарських підприємствах”.

В умовах трансформації аграрного сектору економіки України та зростання вимог до прозорості фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання особливої ваги набувають питання організації обліку та аудиту готової продукції на сільськогосподарських підприємствах. Саме готова продукція є ключовим результатом виробничого процесу та основним джерелом формування доходів аграрних підприємств, що зумовлює актуальність обраної теми кваліфікаційної роботи, її теоретичну та практичну значущість.

У процесі дослідження автором ґрунтовно розкрито економічну сутність готової продукції сільськогосподарських підприємств, уточнено її класифікаційні ознаки з урахуванням галузевої специфіки, а також систематизовано нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку та аудиту в аграрній сфері. Значну увагу приділено дослідженню методики первинного, аналітичного та синтетичного обліку готової продукції, а також порядку її оцінки, зберігання та реалізації.

Окремий науковий інтерес становить проведений аналіз організації аудиту готової продукції, у межах якого обґрунтовано мету, завдання, інформаційне забезпечення та етапи аудиторської перевірки. Автором визначено основні ризики та типові порушення, що виникають у процесі обліку готової продукції на сільськогосподарських підприємствах, а також запропоновано напрями підвищення ефективності аудиторських процедур з урахуванням сучасних вимог до контролю якості облікової інформації.

Кваліфікаційна робота виконана відповідно до чинних вимог, що висуваються до робіт другого (магістерського) рівня вищої освіти. Теоретичні положення та практичні висновки є достатньо аргументованими й базуються на опрацюванні широкого кола наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, статистичних матеріалів, а також нормативно-правових актів. У роботі застосовано сучасні методи економічного аналізу, бухгалтерського обліку та аудиту, що забезпечило комплексність і логічну завершеність дослідження.

Разом із тим, до зауважень слід віднести доцільність більш детального висвітлення особливостей міжнародного досвіду організації обліку та аудиту готової продукції в аграрному секторі, що могло б посилити аналітичну складову дослідження. Водночас зазначене зауваження має рекомендаційний характер і не впливає на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Барановського Сергія Богдановича на тему «Облік та аудит готової продукції на сільськогосподарських підприємствах» є завершеним, самостійним науковим дослідженням, яке характеризується науковою новизною, теоретичною обґрунтованістю та практичною спрямованістю. За своїм змістом і рівнем оформлення робота відповідає встановленим вимогам, може бути рекомендована до захисту з позитивною оцінкою, а її автор заслуговує на присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Науковий керівник

доктор економічних наук

професор кафедри обліку та оподаткування _____ Баланюк І.Ф.

«__» _____ 2025 р.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу

магістра 2-го курсу групи ОО-М2 Барановського Сергія Богдановича на тему:
“Облік та аудит готової продукції на сільськогосподарських підприємствах”.

-

На сучасному етапі розвитку аграрної економіки України пріоритетного значення набувають питання підвищення ефективності управління результатами виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств, зокрема в частині формування, обліку та контролю готової продукції. Достовірна облікова інформація про обсяги, якість і рух готової продукції є необхідною передумовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, забезпечення фінансової стабільності підприємств та зростання їх конкурентоспроможності. У цьому контексті обрана тема кваліфікаційної роботи є своєчасною та актуальною.

Об'єктом дослідження у роботі визначено процес організації бухгалтерського обліку та аудиту готової продукції на сільськогосподарському підприємстві. Базою дослідження виступає товариство з обмеженою відповідальністю «Емберіка», діяльність якого пов'язана з виробництвом та реалізацією сільськогосподарської продукції, що дало змогу автору поєднати теоретичні положення з практичними аспектами функціонування підприємства.

Предмет дослідження охоплює сукупність теоретичних, методичних, організаційних і практичних аспектів бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту готової продукції в умовах сучасних вимог до обліково-інформаційного забезпечення управління аграрними підприємствами. Обраний предмет дослідження відповідає поставленій меті та завданням кваліфікаційної роботи.

За результатами рецензування встановлено, що автор достатньо повно та аргументовано розкрив зміст досліджуваної проблематики. Матеріал викладено

логічно й послідовно, з дотриманням наукового стилю, а теоретичні положення підкріплено практичними розрахунками та аналітичними висновками на прикладі ТОВ «Емберіка». Особливу увагу приділено питанням документального оформлення операцій з готовою продукцією, її оцінки, відображення в обліку та організації аудиторської перевірки.

Кваліфікаційна робота характеризується достатнім рівнем теоретичної обґрунтованості та практичної спрямованості. Використання чинної нормативно-правової бази, наукових праць вітчизняних учених та фактичних матеріалів підприємства свідчить про самостійність проведеного дослідження та належний рівень підготовки здобувача.

Загальний висновок. Кваліфікаційна робота Барановського Сергія Богдановича на тему «Облік та аудит готової продукції на сільськогосподарських підприємствах» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням, яке має наукову та практичну цінність. За своїм змістом і оформленням робота відповідає встановленим вимогам, може бути рекомендована до захисту, а її автор заслуговує на присудження другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент

доктор економічних наук,
професор кафедри фінансів _____

Левандівський О.Т.

«__» _____ 2025 р.

Анотація

Кваліфікаційна робота за другим (магістерським) рівнем вищої освіти виконав Барановський С.Б.

Назва роботи : « Облік та аудит готової продукції на сільськогосподарських підприємствах »

Спеціальність: 071 «Облік та оподаткування».

Кваліфікаційна робота містить 82 сторінок, список літератури з 32 найменувань ,10 таблиць; 9 рисунків ;4 додатків .

Об'єкт роботи – фінансово- господарська діяльність Товариства з обмеженою відповідальністю «Емберіка» в частині облік та аудит готової продукції.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліку та аудиту готової продукції на сільськогосподарському підприємстві.

Метою роботи є дослідження та узагальнення теоретичних, організаційних і методичних засад функціонування системи обліку та аудиту готової продукції.

Практична значущість отриманих результатів полягає в можливості використання розроблених рекомендацій для вдосконалення організації обліку та аудиту готової продукції на підприємстві ТОВ «Емберіка»

Ключові слова: облік, аудит, готова продукція ,підприємство, методи, нормативно-правові документи.

Рік виконання роботи 2024-2025.

Рік захисту 2025.

Зміст

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1.ЕКОНОМІКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ Й АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	6
1.1. Економічна сутність готової продукції, як об'єкта обліку та аудиту	6
1.2.Методика обліку та специфіка оцінки готової продукції в сільськогосподарських операціях.....	10
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту готової продукції у сільському господарстві.....	16
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	25
2.1. Організація обліку готової продукції на підприємстві	25
2.2.Методологія ведення обліку готової продукції.....	34
2.3.Шляхи вдосконалення обліку готової продукції.....	41
РОЗДІЛ 3.НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	52
3.1. Підходи до організації аудиту готової продукції.....	52
3.2. Методи вдосконалення аудиту готової продукції для підвищення ефективності процесу перевірки якості	59
ВИСНОВКИ	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	69
ДОДАТКИ	72

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Для будь-якого сільськогосподарського підприємства, що працює на принципах самофінансування, ключовою метою є отримання прибутку, достатнього для сталого розвитку. Прибуток або збиток виступає якісним показником, що комплексно відображає ефективність усіх видів діяльності. У сільському господарстві результатом такої діяльності є виробництво готової продукції, що включає рослинницьку, тваринницьку або перероблену продукцію. Саме реалізація цієї продукції є основним джерелом доходу.

Провідну роль у забезпеченні прибутковості відіграє система контролю та обліку, що охоплює результати виробництва і збуту, а також допомагає в прийнятті обґрунтованих управлінських рішень щодо виробничої та реалізаційної програм. Тому основним завданням обліку готової сільськогосподарської продукції є надання оперативної інформації для регулювання виробництва та збуту, з урахуванням особливостей національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Готова продукція в сільському господарстві — це продукція, що повністю закінчила процес виробництва на підприємстві, пройшла всі необхідні стадії обробки, відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої переробки на цьому ж підприємстві та оприбуткована на склад. Це можуть бути, наприклад, зібраний урожай зернових, молоко, м'ясо, овочі або фрукти.

Формування та реалізація готової сільськогосподарської продукції є завершальними етапами операційного циклу підприємства. За таких умов завданням обліку та аудиту є забезпечення управлінського персоналу достовірною інформацією, необхідною для оперативного управління збутом, планування майбутньої діяльності та уникнення суб'єктивних рішень.

Мета дослідження є вивчення та аналіз поточної теоретичної та методичної бази засад, які використовуються для ведення обліку та контролю за готовою продукцією на сільськогосподарському підприємстві. Згодом отримані

дані аналізу дозволять нам створити пропозиції щодо покращення систем обліку та контролю за готовою продукцією та управління підприємством у цілому.

Власне, для реалізації даної мети дослідження варто відмітити основні завдання, які допоможуть нам, а саме:

- визначити економічну сутність готової продукції на підприємстві;
- дослідження принципів організації обліку готової продукції;
- установити основні положення нормативно-правового регулювання обліку готової продукції в сільському господарстві;
- провести аналіз методик проведення обліку та аудиту готової продукції;
- розглянути основні шляхи удосконалення облікового забезпечення операцій з готовою продукцією;
- здійснити оцінку ефективності обліку та аудиту готової продукції на підприємстві;
- розробити систему внутрішнього аудиту готової продукції на сільськогосподарському підприємстві.

Об'єктом дослідження є облік і контроль готової продукції на сільськогосподарському підприємстві ТОВ "Емберіка". Це підприємство спеціалізується на вирощуванні та збуті зернових культур.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методологічних та практичних аспектів обліку та контролю готової продукції в контексті сільськогосподарського виробництва.

При написанні магістерської роботи були використані такі загальнонаукові методи:

1. Порівняльно-історичний метод — для вивчення еволюції наукових поглядів на поняття «готова продукція» та її сутність.
2. Термінологічний аналіз та системний підхід — для уточнення формулювання поняття «готова продукція» з урахуванням специфіки сільського господарства.

3. Методи індукції та дедукції — для виявлення загальних закономірностей у розвитку систем обліку, економічного аналізу та контролю готової продукції.

4. Методи спостереження та анкетування — для оцінки поточного стану обліку, аналізу та контролю готової продукції на підприємстві.

5. Розрахунково-аналітичний та графічний методи — для проведення необхідних розрахунків, створення таблиць та наочного відображення результатів дослідження.

6. Методи систематизації, гіпотези та припущення — для розробки рекомендацій щодо вдосконалення системи обліку, внутрішнього контролю та оцінки готової продукції на підприємстві.

Наукова новизна дослідження полягає у визначенні та обґрунтуванні методологічних підходів до обліково-контрольного забезпечення управління готовою продукцією на сільськогосподарських підприємствах. Було розроблено практичні рекомендації, спрямовані на вдосконалення обліку та контролю, що дозволить покращити інформаційне забезпечення для прийняття управлінських рішень.

Практичне значення отриманих результатів полягає у формуванні конкретних рекомендацій щодо удосконалення обліково-контрольної системи управління готовою продукцією. Впровадження цих рекомендацій сприятиме посиленню інформаційної функції обліку та підвищенню ефективності контролю, що в кінцевому підсумку позитивно вплине на фінансовий стан підприємства.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст роботи викладено на 82 сторінках друкованого тексту. Робота із 9 таблиць, 10 рисунків та 4 додатків. Перелік використаних джерел налічує 32 найменування, які займають 3 сторінки.

РОЗДІЛ 1. ЕКОНОМІКО-ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ Й АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1. Економічна сутність готової продукції, як об'єкта обліку та аудиту

Для успішного функціонування будь-якого підприємства, зокрема і сільськогосподарського, необхідна наявність і ефективне використання ресурсів. Готова продукція, будучи кінцевим результатом виробничого процесу, становить значну частину оборотних активів. [1, с. 10–12]

Її економічна сутність полягає не лише в матеріальній цінності, а й у втіленні всіх витрат, понесених у процесі виробництва. Саме через готову продукцію відбувається повне перенесення вартості використаних засобів та предметів праці, що в кінцевому підсумку формує дохід від її реалізації. Таким чином, готова продукція є ключовим індикатором ефективності операційної діяльності та здатності підприємства отримувати економічні вигоди в майбутньому. [3, с. 45–48]

З огляду на це, готова продукція набуває першочергового значення як об'єкт бухгалтерського обліку та аудиту. Її висока ліквідність та здатність до швидкої реструктуризації робить її важливим елементом управління. Правильний облік дозволяє контролювати процес накопичення та реалізації продукції, що є критично важливим для забезпечення безперервності виробничого циклу. [5, с. 120–123]

Наприклад, для ТОВ «Емберіка» облік готової продукції у вигляді зернових культур є основою для оперативного планування поставок та управління складськими запасами.

Аудит готової продукції, у свою чергу, є механізмом перевірки правильності її обліку, оцінки та відображення у фінансовій звітності. Це допомагає не тільки виявити можливі помилки та ризики, а й забезпечити достовірність інформації для внутрішніх та зовнішніх користувачів. Від якісного обліку та контролю залежить можливість ефективного управління, зокрема

впровадження заходів для підвищення швидкості обігу та оптимізації фінансових потоків підприємства. [29, с. 55–63]

На рисунку 1.1. наведено структуру оборотних активів сільськогосподарських підприємств.

Рис. 1.1. Структура оборотних активів сільськогосподарського підприємства в т.ч. ТОВ «Емберіка»

Готова продукція є завершальним результатом виробничого процесу. Для кожного типу підприємств вона має свою специфіку: для одних це можуть бути продукти харчування, для інших — меблі, а для третіх — транспортні засоби. Що стосується сільськогосподарських підприємств, їхня діяльність безпосередньо пов'язана з виробництвом та реалізацією сільськогосподарської продукції. [19, с. 382–386]

У сільському господарстві результат виробництва залежить від його галузевих особливостей. Наприклад, готова продукція тут — це не лише результат переробки, але й сільськогосподарська продукція у своєму первісному вигляді, така як зерно, солома, плоди, ягоди чи молоко. У лісовому господарстві результат виробництва визначається стадією обробки деревини, у будівництві — тривалістю операційного циклу, а в машинобудуванні — технологічним процесом. Тому для коректного визначення терміна «готова продукція» в різних галузях необхідно враховувати їхню специфіку. Так, в таблиці 1.1. можна побачити особливості виготовлення готової продукції у деяких галузях.

Таблиця 1.1

**Особливості виготовлення готової продукції у деяких галузях
господарства**

Галузь	Особливості
Сільське господарство	У сільськогосподарських підприємствах готова продукція — це не лише результат переробки, доведений до кінцевого стану використання, а й продукція, отримана безпосередньо від виробничого процесу. До неї належать такі продукти, як зерно, зерновідходи, солома, плоди, ягоди, молоко та інша продукція рослинництва та тваринництва.
Лісове господарство	Облік лісової продукції має свої особливості, що залежать від стадії виробництва. Методологія обліку повинна враховувати всі етапи: від заготівлі та лісорубних робіт, до вивезення продукції, її зберігання на складах та подальшої переробки у столярному цеху.
Будівництво	Організація будівельного виробничого процесу має свої особливості, що відрізняють її від інших галузей. Ці відмінності включають тривалість операційного циклу, неоднотипність кінцевої продукції та довготривалість самого процесу.
Машинобудування	Виробничі характеристики, такі як тип організації виробництва, технологічний процес, структура управління та види виробничих підрозділів, формують особливості роботи будь-якого підприємства.

Джерело: створено автором.

Система збуту сільськогосподарської продукції є важливою складовою загальної маркетингової інфраструктури агропромислового комплексу. Ця інфраструктура охоплює маркетингові дослідження, управління та, власне, систему збуту, що є ключовою для забезпечення доступу продукції до споживача. [28, с. 210–214]

Систему збуту можна аналізувати на різних рівнях: від окремого виробника (мікрорівень) до регіонального та загальнодержавного аграрного сектора. Сільське господарство має свої специфічні особливості, серед яких вирішальну роль відіграє земля як головний засіб виробництва. Тому економічну ефективність у цій галузі часто оцінюють за показниками, пов'язаними з площею земельних угідь. [10, с. 32–36]

Ефективність сільськогосподарського виробництва визначається не лише співвідношенням між отриманими результатами та понесеними витратами, а й якістю продукції та її здатністю задовольнити потреби споживачів. Підвищення

якості, у свою чергу, вимагає додаткових витрат живої та уречевленої праці, що підкреслює необхідність комплексного підходу до управління сільськогосподарським виробництвом та його збутом. [17, с. 112–118]

На рисунку 1.2. наведено класифікацію готової продукції, яку ми розглянемо в трьох групах, а саме – ступінь готовності, технологічна складність та формою.

Класифікація готової продукції базується на її стані, технологічній складності та формі. За ступенем готовності продукцію можна поділити на готову, напівфабрикати та незавершене виробництво. Готова продукція — це виріб, який повністю завершений, відповідає всім стандартам і призначений для реалізації. Напівфабрикати — це частково оброблена продукція, яка ще потребує доопрацювання. [11, с. 190–195]

За технологічною складністю продукцію поділяють на просту та складну. До складної продукції відносять основну, побічну та супутню. Основна продукція є головним результатом виробництва, для випуску якого створено весь технологічний процес. Наприклад, для ТОВ «Емберіка» основною продукцією є зернові культури.

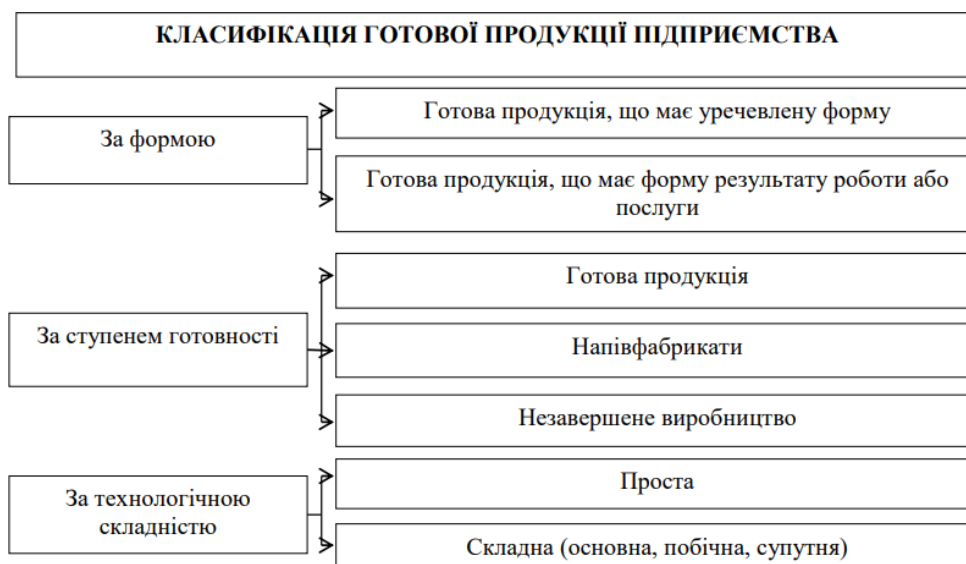

Рис. 1.2. Класифікація готової продукції підприємства

Супутня продукція — це додатковий продукт, що утворюється одночасно з основною продукцією в рамках одного технологічного циклу. Вона відповідає

стандартам і може бути використана або реалізована споживачам. Побічна продукція також утворюється паралельно з основною, але не вимагає додаткових витрат на доведення її до готового стану. Важливо, що її виробництво не є основним завданням підприємства.

Отже, після проведення дослідження економічної сутності готової продукції як об'єкта обліку та аудиту підтверджує, що для сільськогосподарського підприємства ТОВ «Емберіка» цей аспект є ключовим для забезпечення фінансової стабільності та ефективності операційної діяльності. Готова продукція, зокрема зернові культури, є не просто матеріальним активом, а й втіленням усіх понесених виробничих витрат, що в кінцевому підсумку формує дохід підприємства.

Ефективний облік готової продукції дозволяє ТОВ «Емберіка» контролювати весь виробничий цикл, від посіву до реалізації. Правильне відображення інформації про кількість, якість та вартість продукції у фінансовій звітності є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Таким чином, для ТОВ «Емберіка» облік та аудит готової продукції є не лише обов'язковим елементом бухгалтерської діяльності, а й стратегічним інструментом управління. Чітка класифікація продукції, врахування її специфіки та постійний контроль за її рухом забезпечують стабільність, конкурентоспроможність та фінансову успішність підприємства в сучасних ринкових умовах.

1.2.Методика обліку та специфіка оцінки готової продукції в сільськогосподарських операціях

У сучасних умовах господарювання ключовим для успішної діяльності підприємства є ефективна організація виробництва та збуту конкурентоспроможної продукції. Бухгалтерський облік відіграє в цьому процесі важливу роль, надаючи інформацію не лише про обсяги виробництва та доходи, а й про асортимент, ціни, витрати на маркетингові дослідження, а також канали

збуту. Саме тому кожне підприємство, зокрема й ТОВ "Емберіка", має забезпечити ведення чіткого та достовірного обліку готової продукції.

Перехід українських підприємств на національні та міжнародні стандарти бухгалтерського обліку спричинив певні виклики в їхньому практичному застосуванні. Для вирішення цих проблемних питань в області обліку готової продукції необхідно зосередитися на кількох важливих аспектах:

1. Аналіз облікової політики підприємства: вивчення її постановки та організації, а також відповідності встановленим стандартам.
2. Оцінка правильності формування витрат на виробництво: перевірка, чи всі витрати належним чином віднесені до собівартості готової продукції.
3. Дотримання стандартів: дослідження, чи правильно активи класифікуються як готова продукція відповідно до національних стандартів.
4. Формування доходу: визначення правильності відображення доходу від реалізації продукції.
5. Документальне оформлення: аналіз повноти та коректності оформлення всіх господарських операцій, пов'язаних з рухом готової продукції.
6. Облік та звітність: вивчення ведення обліку виробництва, надходження та реалізації продукції. [9]

Усі записи в бухгалтерському обліку, що стосуються витрат та виходу продукції в галузі рослинництва на підприємстві ТОВ «Емберіка», здійснюються на підставі відповідних первинних документів. Ці документи можна згрупувати, що й наведено на рисунку 1.3.

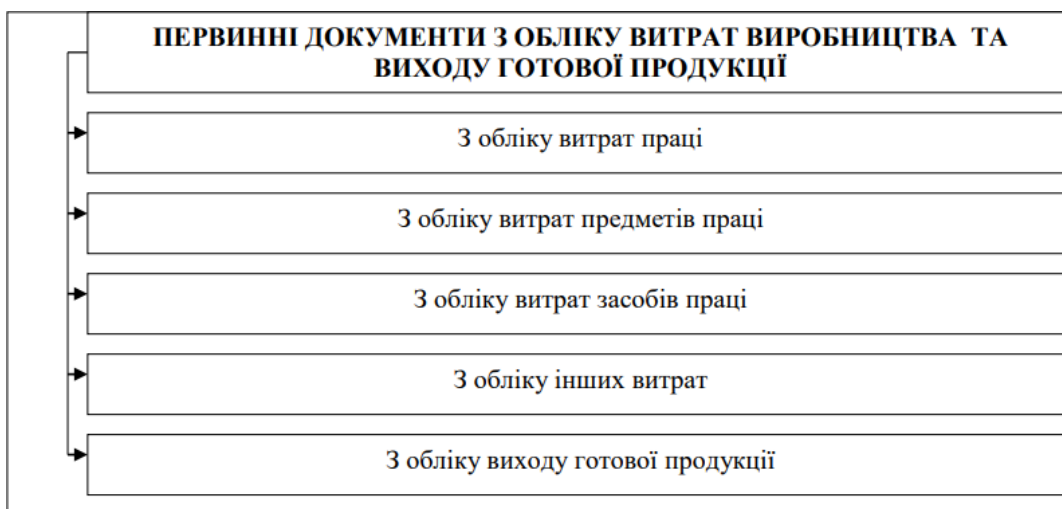

Рис. 1.3. Первинні документи з обліку витрат виробництва та виходу готової продукції в ТОВ «Емберіка»

Сільськогосподарське виробництво має свої особливості щодо надходження, зберігання та використання готової продукції. Розглянемо організацію документального оформлення надходження і використання сільськогосподарської продукції в ТОВ «Емберіка» за її основними видами.

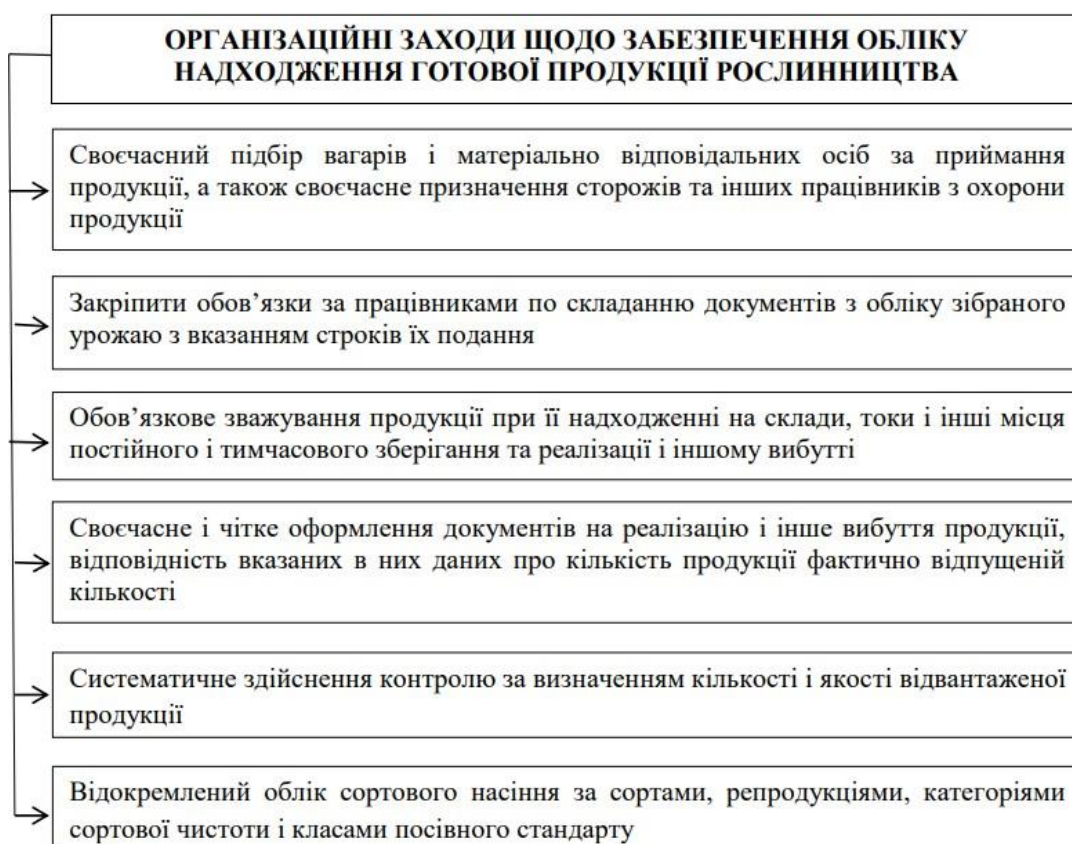

Рис.1.4. Організаційні заходи щодо забезпечення обліку надходження готової продукції в ТОВ «Емберіка»

Продукція рослинництва надходить у господарство в дуже короткі строки, часто за різних погодних умов. Тому вчасний і правильно організований облік є ключовим для зберігання врожаю та всієї рослинницької продукції. На підприємстві ТОВ «Емберіка» ведеться облік вирощеного врожаю на всіх етапах його руху: від поля до складських приміщень.

Перед початком збирання врожаю необхідно здійснити ряд організаційних заходів (рис. 1.4), що включають:

1. Підготовку первинних документів: це форми для обліку виробничих витрат та виходу готової продукції.
2. Інструктаж персоналу: навчання працівників правилам ведення обліку на всіх етапах збирання та зберігання врожаю.
3. Підготовку місць зберігання: перевірку та підготовку комор, сховищ та інших місць для прийому і зберігання продукції. [14, с. 210–215]

Ефективне документування на всіх етапах виробництва та збирання врожаю допомагає ТОВ «Емберіка» забезпечити точність облікових даних, що є критично важливим для подальшого аналізу та прийняття управлінських рішень.

Для правильної та своєчасної організації обліку результатів виробничої діяльності, підприємство, як і ТОВ «Емберіка», має розробити та закріпити у своїй обліковій політиці основоположні принципи та методи обліку готової продукції. Ці принципи ґрунтуються на законодавчих актах і нормативах, зокрема, розроблених Верховною Радою України та Міністерством фінансів. Вибір певного методу оцінки готової продукції має значний вплив на фінансові показники, включаючи величину доходу та чистого прибутку.

Готова продукція — це актив, незалежно від його фізичної форми, виробництво якого повністю завершено. Цей актив відповідає технічним умовам та вимогам замовника і призначений для споживання, як для власних потреб, так і для реалізації на зовнішньому ринку. [1, с. 35–36]

Особливістю фінансового обліку є відображення вартості продукції в будь-якій формі та на будь-якому етапі. Бухгалтерські рахунки є важливим інструментом для формування фінансової звітності. Тому ступінь завершеності

готової продукції має значення для фінансового обліку, оскільки від неї залежить порядок її відображення. Наприклад, запаси обліковуються в натурально-грошовому вимірі, незавершене виробництво — в натуральних і натурально-грошових одиницях, а послуги — лише у вартісному виразі. [11, с. 200–205]

Метою діяльності будь-якого підприємства, зокрема й ТОВ «Емберіка», є отримання прибутку для подальшого розвитку. Саме тому оцінка готової продукції є критично важливим аспектом бухгалтерського обліку, оскільки від неї значною мірою залежить величина фінансового результату. Таким чином, вибір раціонального методу оцінки є важливим елементом організації ефективного бухгалтерського обліку на підприємстві.

Перший етап пов'язаний з оприбуткуванням продукції з виробництва, що належить до сфери управлінського обліку. Початковою вартістю готової продукції, виготовленої власними силами, є її виробнича собівартість. Вона визначається згідно з Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», а також Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських підприємств № П(С)БО 16

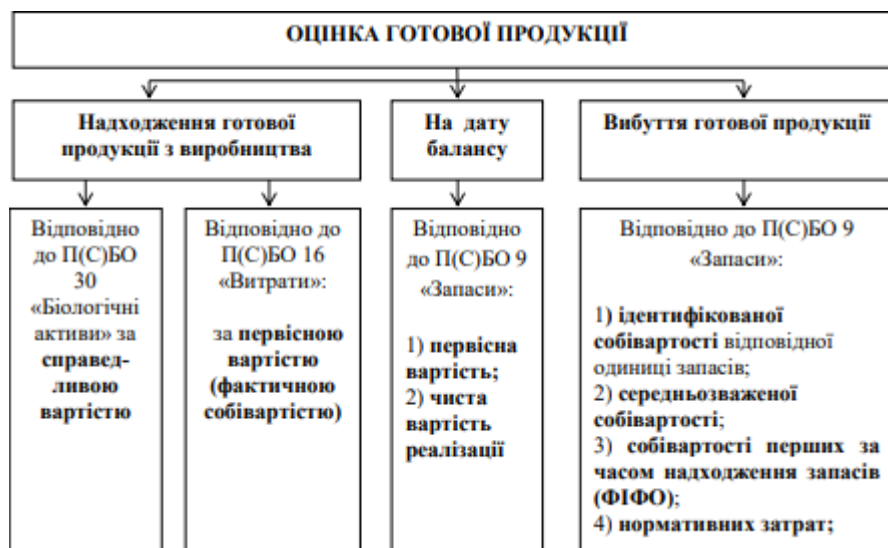

Рис. 1.5. Методи оцінки готової продукції на ТОВ «Емберіка»

Другий етап стосується процесу продажу продукції, що регулюється фінансовим обліком. На цьому етапі для вартісної оцінки відходів і браку використовуються методи, затверджені в національних стандартах. Важливо, що,

незважаючи на різницю в підходах до оцінки, методи, які застосовуються в обох підсистемах, залишаються однаковими. Вибір конкретних методів оцінки готової продукції підприємство здійснює самостійно, закріплюючи їх у своїй обліковій політиці (рис. 1.5.).

Оцінка сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю є складним процесом, оскільки на неї впливають різні чинники, які ускладнюють точне визначення ціни. До основних обмежувальних умов, що ускладнюють визначення справедливої вартості, можна віднести:

1. Відсутність ринкових даних: Інформація про поточні або історичні ціни на біологічні активи може бути недоступною, що унеможливляє об'єктивну оцінку.

2. Значні зміни в середовищі: Істотні негативні зміни в економічних, ринкових, технологічних або правових умовах, в яких працює підприємство, можуть суттєво спотворити реальну вартість активів.

3. Недостатність показників цін: Відсутність додаткових показників, що можуть характеризувати рівень цін на такі активи, ускладнює їхню оцінку.

4. Невизначеність майбутніх надходжень: Через довгостроковий характер біологічних активів, неможливо точно визначити теперішню вартість майбутніх чистих грошових надходжень. [10, с. 80–85]

Отже, проведені дослідження показали, що методика обліку та специфіка оцінки готової продукції на сільськогосподарському підприємстві, зокрема на прикладі ТОВ «Емберіка», є критично важливими для ефективного управління та забезпечення фінансової стабільності. Облік готової продукції, як ключового оборотного активу, вимагає особливого підходу через унікальні галузеві особливості, такі як сезонність виробництва, вплив погодних умов та специфіка оцінки біологічних активів. Ефективне документальне оформлення на всіх етапах, від збирання врожаю до його оприбуткування та реалізації, є основою для отримання достовірної облікової інформації.

Вибір методів оцінки готової продукції, закріплений в обліковій політиці підприємства, безпосередньо впливає на формування фінансового результату.

Хоча перехід до національних і міжнародних стандартів спричинив певні виклики, він також надав підприємству, як-от ТОВ «Емберіка», можливість підвищити прозорість та достовірність фінансової звітності. Впровадження належної методики обліку та контролю дозволяє не лише забезпечити відповідність законодавству, а й отримати обґрунтовані дані для оперативного планування та ухвалення стратегічних управлінських рішень, що є запорукою конкурентоспроможності та сталого розвитку в аграрному секторі.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку та аудиту готової продукції у сільському господарстві

Ефективна організація обліку та контролю готової продукції на виробничих підприємствах різних галузей вимагає обов'язкового дотримання законодавчих та інших нормативних актів. Ключовим документом, що регулює національну систему бухгалтерського обліку, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Він встановлює основні правові норми, які застосовуються до підприємств усіх сфер, зокрема до сільськогосподарських. [9]

Облік і аналіз готової продукції також регулюються різноманітними нормативно-правовими документами, указами та методичними рекомендаціями. Сучасні підприємства, незалежно від їхньої форми власності, прагнуть оптимізувати процеси виробництва та реалізації. Обраний метод оцінки запасів впливає на величину витрат і, як наслідок, на розрахунок податку на прибуток. Тому критично важливо вивчити нормативні вимоги, що регулюють оцінку готової продукції. [3, с. 65–70]

Хоча питання нормативно-правового регулювання виробництва продукції широко висвітлені, деякі проблеми, як-от оцінка браку, відходів, незавершеного виробництва та напівфабрикатів, залишаються відкритими. Щоб оцінити ефективність системи обліку, необхідно враховувати її відповідність не лише національним стандартам, а й міжнародним та податковому законодавству. [16, с. 304–310]

Існує велика кількість невирішених проблем в процесах обліку та аудиту сільськогосподарської продукції, тому варто ретельно проаналізувати вітчизняний досвід щодо нормативно-правового регулювання облікових операцій та контролю за виготовленням готової продукції на підприємстві. Нормативно-правові акти, які наведені в табл. 1.2, являють собою базу для здійснення контролю за виготовленням та обліком готової продукції на підприємствах (в т.ч. на ТОВ «Емберіка»).

Таблиця 1.2.

**Нормативно-правова основа для обліку та аудиту готової продукції в
сільському господарстві**

№	Нормативно- правовий документ	Дата затвердження
1	ЗУ «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»	Від 16 липня 1999 р.
2	П(С)БО 30 «Біологічні активи»	Наказ Міністерства фінансів України від 18.11.05 р.
3	П(С)БО 9 «Запаси»	Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.99 р.
4	П(С)БО 16 «Витрати»	Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р.
5	Методичні рекомендації з планування обліку і калькулювання собівартості продукції сільськогосподарських підприємств	Наказ Мінагрополітики України від 18.05.2001 р.
6	Методичні рекомендації щодо застосування спеціальних форм первинних документів	Наказ Мінагрополітики України від 27.09.2007 р.
7	Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів	Наказ Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р.
8	Методичні рекомендації щодо застосування регістрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств	Наказ Міністерства аграрної політики України від 4 червня 2009 р.
9	Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій	Наказ Мінфіну України від 30.11.1991 р. №291

Джерело: створено автором.

Відповідно до чинних стандартів та методичних рекомендацій, обліковий процес запасів на виробничо-господарських підприємствах повинен бути

організований з урахуванням контролю та правил їх зберігання. Це передбачає чіткі умови для визнання й оцінки запасів, а також документальне оформлення всіх операцій, пов'язаних з їхнім рухом — як на складах, так і безпосередньо у виробництві. У цьому контексті також важливо враховувати специфіку обліку тари. [7, с. 56–60]

Згідно з бухгалтерськими правилами, реалізація готової продукції покупцям належить до ключових операцій, що формують основний обсяг господарської діяльності. Організація обліку готової продукції рослинництва розпочинається з детального визначення та класифікації витрат за етапами виробництва. Саме ці витрати є основою для формування виробничої та повної собівартості кінцевого продукту. [12, с. 115–123]

Перелік витрат, які включаються до собівартості, регулюється Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Водночас, відображення витрат і формування собівартості для цілей податкового обліку має відповідати Податковому кодексу України. Деталізація і калькулювання собівартості здійснюється згідно з галузевими інструкціями. Методологічні основи відображення доходів від реалізації продукції у фінансовій звітності та їхнє групування встановлюються П(С)БО 15 «Дохід».

Для обліку готової продукції використовується рахунок №27 «Готова продукція», згідно з Інструкцією по застосуванню Плану рахунків. Характерні ознаки даного рахунку наведено на рис. 1.6.

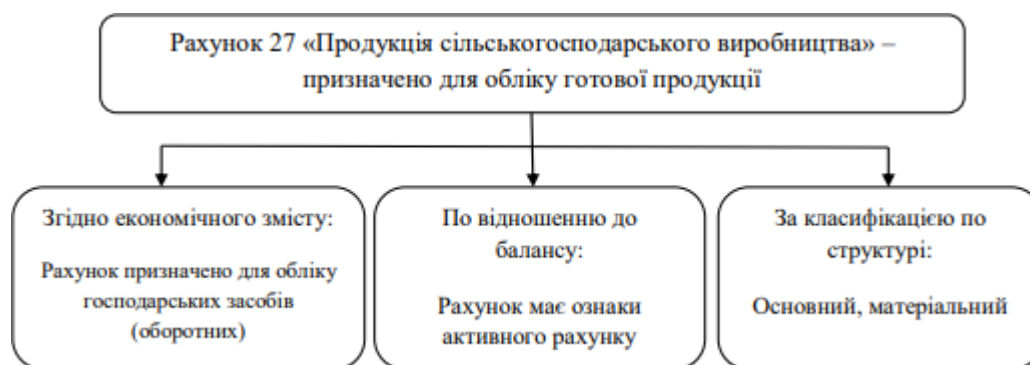

Рис. 1.6. Характерні ознаки рахунку №27 «Готова продукція»

Облік доходу, отриманого від реалізації готової продукції, здійснюється на субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції». Збільшення або отримання самого доходу відображається за кредитом цього рахунку. Водночас, за дебетом цього ж рахунку фіксується сума зобов'язань, пов'язаних із непрямыми податками, зокрема з податком на додану вартість (ПДВ). [11, с. 240–245]

Після завершення звітного періоду накопичена сума доходу підлягає списанню. Цей процес відбувається шляхом перенесення суми на кредит рахунку 79 «Фінансові результати», що є необхідним кроком для закриття рахунку 70 «Доходи від реалізації». [20, с. 770–775]

Отож, нормативно-правова база України, яка стосується обліку та аналізу готової продукції, перебуває під постійною увагою економістів, науковців та практикуючих бухгалтерів. Як наслідок, відбувається регулярне внесення змін та доповнень до чинних нормативних актів, а також створення абсолютно нових або поліпшених документів. [13, с. 235–240]

На основі детального дослідження та аналізу регуляторної бази бухгалтерського обліку на різних рівнях можна запропонувати такі напрями вдосконалення:

7. Систематизація законодавства: Необхідно провести повну систематизацію законодавчих та нормативних актів, що стосуються обліку, з можливим їхнім включенням до єдиного Бухгалтерського кодексу України.

8. Інвентаризація нормативів на рівні Міністерства фінансів: Важливо здійснити процес інвентаризації усіх нормативно-правових актів, пов'язаних з обліком, для виявлення дублюючих норм, неузгоджених положень та неврегульованих ситуацій.

9. Фіксація та обговорення суперечностей: Слід організувати процес фіксації виявлених суперечностей і розбіжностей фахівцями, які працюють з нормативною документацією. Ці особи мають формулювати свої висновки та пропозиції у бухгалтерських публікаціях для обговорення проблемних питань обліку.

Нормативно-правове регулювання обліку є критично важливим аспектом для ефективної організації обліку та аналізу на будь-якому підприємстві. Без належної правової основи підприємство наражається на ризик значних штрафів та навіть банкрутства. [14, с. 50–55]

В Україні вже сформовано правові засади системи забезпечення бухгалтерського обліку, що дозволяє суб'єктам господарювання індивідуально вирішувати питання щодо його ведення. Крім того, створено необхідну базу для обчислення показників економічного розвитку відповідно до системи національних рахунків, що сприяло наближенню обліку до міжнародної практики.

Перспективні дослідження варто зосередити на детальному вивченні та критичній оцінці кожного з чинних нормативних актів, що забезпечують правове регулювання обліку. Метою таких досліджень має бути конкретизація назв, змісту, форм та застосування як вітчизняного, так і міжнародного досвіду. Це також допоможе зменшити суперечності, розбіжності та незрозумілі для тлумачення терміни в обліковій документації.

У висновку, можна сказати, що нормативно-правове регулювання є фундаментальною основою для забезпечення достовірного бухгалтерського обліку та контролю готової продукції, що є критично важливим для фінансової стійкості сільськогосподарського підприємства. Ключовим законодавчим актом, який встановлює правові норми для національної системи обліку, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Дотримання його положень, а також спеціалізованих національних стандартів, як-от П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 30 «Біологічні активи» та П(С)БО 16 «Витрати», є обов'язковою умовою для діяльності суб'єктів господарювання, оскільки без належної правової основи підприємство наражається на ризик значних штрафів.

Процес обліку готової продукції на підприємстві, як-от ТОВ «Емберіка», деталізується галузевими нормами та стандартами, які регулюють визнання витрат, формування собівартості та відображення доходу. Зокрема, Методичні

рекомендації Мінагрополітики забезпечують правильне калькулювання собівартості продукції рослинництва, а П(С)БО 15 «Дохід» визначає методологічні засади обліку доходів від реалізації. Згідно з Інструкцією до Плану рахунків, дохід від реалізації відображається на субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції», з подальшим списанням на рахунок 79 «Фінансові результати» для формування фінансового результату звітного періоду. Крім того, відображення витрат для цілей оподаткування має чітко відповідати Податковому кодексу України.

Незважаючи на сформовану правову базу, в системі обліку готової продукції залишаються проблемні аспекти, зокрема щодо оцінки браку, відходів та незавершеного виробництва. Для підвищення ефективності та прозорості обліку необхідна постійна інвентаризація нормативних актів на рівні Міністерства фінансів з метою виявлення та усунення дублювань, розбіжностей та незрозумілих термінів. Подальша систематизація законодавства, можливо, через створення єдиного Бухгалтерського кодексу, та інтеграція міжнародного досвіду є перспективними напрямками, що забезпечать ТОВ «Емберіка» надійну облікову інформацію та сталий розвиток.

Висновки до розділу 1

Отже, спираючись на отримані результати дослідження вдалось визначити, що готова продукція була визначена як фундаментальний оборотний актив підприємства, що є кінцевим і завершеним результатом основного виробничого циклу. Її економічна сутність є багатогранною: вона виходить за межі простої матеріальної субстанції, оскільки є акумулятором усіх виробничих витрат, понесених суб'єктом господарювання. Це включає прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці та загальновиробничі накладні витрати. Таким чином, готова продукція слугує втіленням уречевленої та живої праці. Саме через її реалізацію відбувається повне перенесення вартості використаних ресурсів, що забезпечує процес відтворення та формування валового доходу підприємства.

Ключове значення готової продукції полягає у її ролі як індикатора операційної ефективності та фінансової стійкості. Її обсяг, якість та швидкість реалізації прямо впливають на показники ліквідності та платоспроможності. Висока ліквідність готової продукції та її здатність до швидкої трансформації у грошові кошти робить її першочерговим об'єктом бухгалтерського обліку, управлінського контролю та аудиторської перевірки. Чіткий облік є необхідним для контролю за процесом накопичення, оцінки та реалізації продукції, що є критично важливим елементом забезпечення безперервності виробничого циклу.

В контексті сільськогосподарського підприємства ТОВ «Емберіка», що спеціалізується на вирощуванні зернових культур, було підкреслено унікальність галузевої специфіки готової продукції. На відміну від промислового сектора, тут продукція (наприклад, пшениця, кукурудза) є результатом біологічних трансформаційних процесів (згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи»). Це породжує низку облікових складнощів. По-перше, виробництво має виражений сезонний характер, що вимагає специфічного підходу до розподілу витрат та планування обсягів. По-друге, вихід готової продукції безпосередньо залежить від неконтрольованих зовнішніх факторів, як-от кліматичні умови, що ускладнює нормування та прогнозування. По-третє, необхідність оцінки біологічних активів за справедливою вартістю на певних етапах життєвого циклу додає елемент суб'єктивності та вимагає постійного моніторингу ринкових цін.

Таким чином, ефективна організація обліку готової продукції на ТОВ «Емберіка» є стратегічною необхідністю. Вона передбачає не лише скрупульозне дотримання загальних облікових правил, але й застосування спеціалізованих галузевих методик для достовірного визначення кількості (врожайності), якості (класу) та вартості кінцевого продукту. Відтак, коректне відображення в обліку процесу руху готової продукції – від поля до реалізації – є ключовим фактором для оцінки рентабельності окремих видів діяльності, прийняття обґрунтованих управлінських рішень щодо ціноутворення та підвищення конкурентоспроможності підприємства на аграрному ринку.

У рамках дослідження було здійснено класифікацію готової продукції за ступенем готовності (готова, напівфабрикати, незавершене виробництво) та технологічною складністю (основна, супутня, побічна). Ця класифікація є необхідною для коректного розмежування витрат та визначення об'єктів калькулювання. Для ТОВ «Емберіка» основною продукцією є зернові культури, проте в процесі виробництва можуть утворюватися супутні або побічні продукти (наприклад, солома чи зерновідходи), облік яких також має бути чітко регламентований.

Критично важливим аспектом обліку є вартісна оцінка готової продукції. Встановлено, що первісною вартістю продукції, виготовленої власними силами, визнається її виробнича собівартість, яка формується відповідно до П(С)БО 16 «Витрати». Обліковий процес поділяється на два взаємопов'язані етапи: управлінський облік (оприбуткування за виробничою собівартістю) та фінансовий облік (відображення реалізації та фінансового результату). Крім того, було проаналізовано складність застосування справедливої вартості для оцінки біологічних активів, що ускладнюється відсутністю прозорої ринкової інформації та значними змінами в економічному середовищі. Вибір методу оцінки, закріплений в обліковій політиці, безпосередньо впливає на розмір витрат, оподатковуваний прибуток і загальну фінансову стійкість підприємства.

Аналіз нормативно-правового поля підтвердив, що правові засади обліку та аудиту готової продукції в Україні регулюються низкою документів, ключовими серед яких є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Податковий кодекс України та спеціалізовані Положення (стандарти) бухгалтерського обліку (зокрема, П(С)БО 9 «Запаси», П(С)БО 15 «Дохід», П(С)БО 16 «Витрати» та П(С)БО 30 «Біологічні активи»).

Визначено, що дотримання цих норм є критично важливим для уникнення штрафних санкцій та забезпечення достовірності фінансової звітності. В частині відображення доходів від реалізації, встановлено використання субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» для обліку надходжень та подальшого закриття рахунку 70 на рахунок 79 «Фінансові результати».

Однак, проведений аналіз засвідчив, що нормативно-правова база не є ідеальною. Існують проблемні питання, пов'язані з оцінкою відходів, браку та незавершеного виробництва, які потребують чіткішого врегулювання. З огляду на це, запропоновано низку шляхів удосконалення, включаючи систематизацію законодавчих актів (з можливим включенням до єдиного Бухгалтерського кодексу), проведення інвентаризації нормативів на рівні Міністерства фінансів для усунення дублювання, а також зменшення суперечностей і розбіжностей у тлумаченні термінів. Реалізація цих пропозицій сприятиме підвищенню ефективності обліку та його наближенню до міжнародної практики.

Таким чином, перший розділ заклав міцний теоретико-методологічний та нормативно-правовий фундамент, який буде використаний у наступних розділах для практичного дослідження та розробки рекомендацій щодо вдосконалення обліково-контрольного забезпечення готової продукції на ТОВ «Емберіка».

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

2.1. Організація обліку готової продукції на підприємстві

Організація обліку готової продукції в сільськогосподарському підприємстві ґрунтується на чіткому розумінні її сутності та класифікації, визначених національними стандартами. Згідно з П(С)БО 30 «Біологічні активи», сільськогосподарська продукція — це актив, що одержаний унаслідок відокремлення від біологічного активу і призначений для подальшої реалізації, переробки або внутрішньогосподарського використання. [15, с. 210; 16, с. 315]

За економічною цінністю та цільовим призначенням сільськогосподарську продукцію прийнято поділяти на три основні категорії:

1. Основна продукція: Це продукція, отримання якої є головною метою утримання біологічних активів і яка забезпечує підприємству найбільші економічні вигоди. У рослинництві до цієї категорії належать ключові культури, такі як зерно, коренеплоди, овочі, фрукти.

2. Супутня продукція: Продукція, яка одержується одночасно з основною, відповідає встановленим вимогам та стандартам якості і призначена для подальшого використання або продажу. Прикладами можуть слугувати приріст живої маси тварин основного стада у тваринництві або насіння технічних культур, отримане разом з основною продукцією.

3. Побічна продукція: Це продукція другорядного значення, одержана одночасно з основною, але економічні вигоди від її використання є несуттєвими. До неї зазвичай відносять соломку та гичку в рослинництві, які можуть бути використані як органічне добриво чи корм. [5, с. 412–414; 24, с. 356]

Особливе значення в обліку має момент первісного визнання сільськогосподарської продукції як активу. Ця процедура здійснюється за умови одночасного дотримання таких критеріїв:

1. Підприємство набуло права власності на продукцію, приймаючи на себе всі пов'язані з нею ризики та вигоди.

2. Здійснюватиметься подальше управління та контроль за використанням цього активу.

3. Існує впевненість у можливості отримання майбутніх економічних вигод від її використання.

4. Вартість продукції може бути достовірно визначена. [20, с. 245–247]

У момент первісного визнання сільськогосподарська продукція оцінюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Основою для визначення справедливої вартості є ціни активного ринку. Після первісного визнання сільськогосподарська продукція переводиться до категорії запасів і обліковується відповідно до П(С)БО 9 «Запаси». [14, с. 302–304; 18, с. 411]

Попри це, відбувається й оцінка побічної продукції, яка, як правило, не має активного ринку або має другорядне економічне значення, вимагає застосування спеціалізованих методичних підходів, що забезпечують її достовірне відображення в обліку. На практиці сільськогосподарські підприємства використовують декілька легітимних способів вартісного виміру побічних продуктів:

1. На основі розрахунково-нормативних витрат: Цей метод передбачає оцінку шляхом сумування нормативних витрат, які безпосередньо пов'язані з операціями із заготівлі побічного продукту. Сюди включаються витрати на збирання, пресування, транспортування, скиртування та інші роботи. При цьому важливо, що вартість розраховується лише для того обсягу побічної продукції, який підприємство планує використати у власній господарській діяльності.

2. За цінами внутрішнього використання: Оцінка здійснюється виходячи з потенційної вартості, за якою підприємство могло б придбати аналогічний продукт або матеріал на ринку для власних потреб.

3. За собівартістю замінного продукту: Метод ґрунтується на оцінці побічної продукції за вартістю того продукту, який вона здатна замінити в господарському процесі (наприклад, за собівартістю кормових одиниць, що містяться в інших кормах).

Варто зазначити, що Методичні рекомендації № 132 деталізують методику оцінки побічної продукції рослинництва. Згідно з цими рекомендаціями, собівартість таких продуктів, як солома, гичка, стебла кукурудзи та соняшника, визначається саме на основі розрахунково-нормативних витрат, понесених на їх збирання та заготівлю, що підтверджує пріоритетність витратного підходу. [16, с. 338–340]

Важливою основою для організації бухгалтерського обліку виходу, використання та вибуття сільськогосподарської продукції є належне документальне оформлення усіх господарських операцій. Попри це ключовим моментом є зважування зерна, що надходить на тік або склад, із подальшим оформленням Реєстру приймання зерна вагарем. На підставі даних цього Реєстру завідувач току здійснює оперативний складський облік, фіксуючи рух продукції у Відомості руху зерна та Книзі складського обліку. [11, с. 189–191; 15, с. 284]

Операції з доробки зерна — сушіння, очищення та сортування — обов'язково оформлюються Актом на сортування і сушіння продукції рослинництва, який фіксує зміну маси та якості продукту.

Облік продукції тваринництва також здійснюється за допомогою спеціалізованих первинних документів. Наприклад, для молока використовується Журнал обліку надою молока, для вовни — Акт настригу і приймання вовни.

Вибуття сільськогосподарської продукції оформлюється залежно від характеру операції:

1. Реалізація або відправлення заготівельним організаціям підтверджується товарно-транспортними накладними.
2. Внутрішнє переміщення (наприклад, між складами) оформлюється накладною на внутрішнє переміщення.
3. Використання продукції (наприклад, на насіння, садивний матеріал або корми) фіксується відповідними Актами або Відомістю витрати кормів.

Для узагальнення та відображення інформації про наявність і рух готової продукції сільськогосподарського виробництва, Планом рахунків передбачено

використання рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». [14, с. 415–417; 23, с. 156]

Рахунок 27 є активно-пасивним, проте у випадку обліку готової продукції функціонує як активний:

1. За дебетом рахунку відображається надходження сільськогосподарської продукції, тобто її оприбуткування з виробництва.

2. За кредитом рахунку фіксується вибуття продукції — реалізація, внутрішнє використання (на корм, насіння) або списання.

На цьому рахунку обліковується виключно продукція власного виробництва, отримана від рослинницьких, тваринницьких та допоміжних промислових підрозділів підприємства. Сюди ж відносяться і додаткові біологічні активи рослинництва після їх відокремлення.

Сільськогосподарська продукція або матеріали, придбані зі сторони (тобто не власного виробництва), обліковуються окремо — на субрахунку 208 «Матеріали сільськогосподарського призначення». Детальніше про облік руху сільськогосподарської продукції описано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

**Облік руху сільськогосподарської продукції на підприємстві ТОВ
«Емберіка»**

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1.	Оприбуткована сільськогосподарська продукція	27	23
2.	Оприбутковано приріст живої маси	21	23
3.	Оприбутковано саджанці, чубуки	27	23
4.	Відображено вартість реалізованої продукції	901	27
5.	Витрачено садивний матеріал власного виробництва для закладання власних багаторічних насаджень	155	27
6.	Витрачено насіння власного виробництва	23	27
7.	Витрачено корми власного виробництва	23	27
8.	Виявлена нестача сільськогосподарської продукції	947	27

9.	Відображена уцінка сільськогосподарської продукції	946	27
----	--	-----	----

Джерело: створено автором.

Згідно з методологією, встановленою в Україні, витрати, пов'язані з біологічними перетвореннями біологічних активів, кваліфікуються як витрати основної діяльності. Облік цих витрат організовується на рахунку виробництва відповідно до вимог П(С)БО 16 «Витрати» та Інструкції № 291.

Облік витрат є пооб'єктним, тобто ведеться окремо за об'єктами обліку витрат, які мають відповідати окремим видам або групам біологічних активів (наприклад, витрати на вирощування зернових, витрати на утримання основного стада тощо).

До складу витрат, що формують собівартість біологічних перетворень, включаються:

- прямі матеріальні витрати (насіння, добрива, корми);
- прямі витрати на оплату праці (заробітна плата працівників, безпосередньо зайнятих у виробництві);
- інші прямі витрати (послуги сторонніх організацій, амортизація);
- загальновиробничі витрати (ЗВВ).

Протягом звітного періоду прямі витрати відображаються за статтями калькулювання, які підприємство встановлює самостійно. Загальновиробничі витрати рослинництва і тваринництва підлягають розподілу в кінці звітного (календарного) року на кожен об'єкт витрат. База для цього розподілу (наприклад, площа посіву, прямі витрати на оплату праці чи нормативні витрати) також обирається і фіксується підприємством в обліковій політиці.

Приклад ведення обліку готової продукції на підприємстві вдалось відобразити в таблиці 2.2., де можна побачити кореспонденцію рахунків та те, як відображається кожна з операцій в обліку.

Важливо зазначити, що Однією з ключових особливостей обліку сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів є їхня первісна оцінка. Сільськогосподарська продукція та додаткові біологічні активи

при їх первісному визнанні оцінюються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Визначення такої справедливої вартості базується на цінах активного ринку.

Таблиця 2.2

**Відображення витрат на біологічні перетворення ярового ячменю в
ТОВ «Емберіка»**

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
А	Б	В	Г	Д
1	Розподілено витрати минулого року під урожай поточного року	231	231	46000
2	Згідно виробничого звіту фактичні витрати поточного року, понесені на виробництво ярового ячменю, склали:			
	- насіння власного виробництва	231	271	10400
	- насіння, придбане у сторонніх організацій	231	208	6000
	- засоби захисту рослин	231	208	7800
	- мінеральні добрива, отрутохімікати, гербіциди	231	208	7300
	- органічні добрива власного виробництва	231	273	3700
	- заробітна плата та відрахування на соціальні заходи	231	66,65	57200
	- амортизація необоротних активів	231	13	1700
	- послуги машинно-тракторного парку	231	235	9300
	- послуги сторонніх організацій (без ПДВ)	231	631	6400
	- послуги власного автотранспорту	231	234	3000
	Всього прямих витрат			112800
3.	Згідно виробничого звіту фактичні витрати поточного року, понесені на тюкування соломи, склали:			
	- заробітна плата та відрахування на соціальні заходи;	231	66,65	3640
	- послуги машинно-тракторного парку	231	235	2200
	- амортизація необоротних активів	231	13	1700
	- паливо для роботи тракторів	231	203	1800
	- МШП.	231	22	120
	Всього			9460

Джерело: створено автором.

Після оприбуткування (первісного визнання) біологічних активів та сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю, в обліку обов'язково відображається дохід або витрати від первісного визнання.

Цей дохід (або витрати) обчислюється як різниця між:

1. Вартістю активів, оцінених за справедливою вартістю мінус очікувані витрати на продаж.

2. Фактичними витратами, пов'язаними з біологічними перетвореннями (тобто, накопиченими витратами, про які йшлося вище), що були понесені для отримання цих активів.

Таким чином, у момент відокремлення продукції виникає невідповідність між сумою понесених витрат і ринковою (справедливою) вартістю отриманої продукції, що відображає особливість біологічного виробничого процесу.

Важливим на підприємстві є процес оприбуткування (первісного визнання) сільськогосподарської продукції, що забезпечує її включення до складу активів підприємства. Оприбуткування відбувається в момент відокремлення продукції від біологічного активу, що найчастіше збігається із завершенням збиральних робіт на полі.

Оприбуткування, зокрема зернових культур, розпочинається з фіксації факту надходження продукції на місце зберігання (тік, склад). Первинним документом, який підтверджує вихід продукції з поля, є Реєстр відправки зерна та іншої продукції з поля. На місце прибуття (тік) зерно обов'язково зважується, а його приймання оформлюється Реєстром приймання зерна вагарем. Приклад з обліку витрат під час вирощування ярового ячменю в ТОВ «Емберіка» вже наводився в таблиці 2.2., тому зараз наведемо приклад з його оприбуткування в таблиці 2.3.

Важливо, що продукція, оприбуткована безпосередньо з поля, є продукцією врожаю, але часто потребує доробки (очищення, сушіння, сортування). Результати цих робіт фіксуються Актом на сортування і сушіння продукції рослинництва. Внаслідок доробки змінюється маса та/або якість продукції, що впливає на її кінцеву вартість. Фактичний вихід готової (доведеної до стандарту) продукції оприбутковується, а відходи, що утворилися, обліковуються окремо. На основі цих первинних документів завідувач току відображає рух у Книзі складського обліку.

Оприбуткована сільськогосподарська продукція відображається в бухгалтерському обліку на Дебеті рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва».

Таким чином, оприбуткування сільськогосподарської продукції є комплексним процесом, який поєднує чіткий документообіг руху мас із застосуванням спеціальних правил оцінки, характерних для аграрного обліку.

Таблиця 2.3

Оприбуткування готової продукції в ТОВ «Емберіка»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		Дт	Кт	
1	Оприбутковане чисте зерно за справедливою вартістю, зменшену на очікувані витрати на місці продажу $((2480\text{ц} - 397\text{ц} - 74\text{ц}) \times 87 \text{ грн}) - 700 \text{ грн} - 2600 \text{ грн} =$ = 171483 грн	2711	231	171483
2	Оприбутковано зернові відходи, які використовуються за справедливою вартістю	2713	231	17269,5
3	Оприбутковано соломі за справедливою вартістю $2630 \text{ ц} \times 9 \text{ грн} =$ 23670 грн	2714	231	23670

Джерело: створено автором.

Після завершення процесу оприбуткування готової сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю, наступним обов'язковим етапом є визначення та відображення доходів (витрат) від її первісного визнання. Це є результатом зіставлення ринкової оцінки продукту з фактично понесеними витратами на його вирощування.

Методичні рекомендації № 1315 пропонують підприємствам два основні варіанти облікового відображення цього фінансового результату, які мають бути закріплені в обліковій політиці:

1. Відображення в кінці року: Доходи або витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції включаються до складу інших операційних доходів (витрат) виключно наприкінці звітного (календарного) року. Цей підхід є простішим з точки зору документообігу, але надає інформацію лише на річній основі.

2. Відображення на кожну дату балансу з коригуванням: Підприємство може відображати доходи/витрати на кожну дату балансу (щоквартально), але з обов'язковим подальшим коригуванням цих сум до фактичної величини, визначеної в кінці звітного (календарного) року. Цей варіант забезпечує більш оперативну і точну інформацію для управління, оскільки дозволяє керівництву відстежувати фінансовий результат від біологічної трансформації частіше.

В обох випадках такий дохід або витрати відображаються на рахунках фінансових результатів, входячи до складу інших операційних доходів або витрат підприємства.

Отже, організація обліку готової продукції в сільськогосподарському підприємстві ґрунтується на спеціалізованих методологічних підходах, які враховують біологічний характер виробництва. Ключовою вимогою є чітке розмежування продукції на основну, супутню і побічну (згідно з П(С)БО 30), що має прямий вплив на процеси обліку витрат та оцінки.

Встановлено, що первісне визнання сільськогосподарської продукції відбувається за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Це є принциповою відмінністю від промислового обліку і призводить до необхідності відображення доходів (витрат) від первісного визнання як різниці між справедливою вартістю та фактичними виробничими витратами. Облікова політика підприємства має фіксувати обраний варіант відображення цього фінансового результату (в кінці року або на кожну дату балансу). Окремо визначені і методи оцінки побічної продукції (зокрема, за розрахунково-нормативними витратами), вибір яких також закріплюється внутрішнім наказом. [18, с. 426–428; 20, с. 261]

Організація обліку базується на обов'язковому документальному оформленні всіх етапів руху продукції, починаючи з поля (Реєстр відправки зерна, Реєстр приймання зерна вагарем) та закінчуючи доробкою (Акт на сортування і сушіння). Синтетичний облік ведеться на активному рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» з обов'язковим відокремленням продукції власного виробництва від придбаної.

Таким чином, ефективна організація обліку готової продукції на сільськогосподарському підприємстві вимагає не лише дотримання загальних стандартів (П(С)БО 9, 16), але й суворого застосування галузевих правил (П(С)БО 30 та Методичні рекомендації № 1315 та № 132), що забезпечує достовірність оцінки активів та адекватне формування фінансового результату.

2.2.Методологія ведення обліку готової продукції

В умовах сучасного аграрного ринку, вирішальне значення для фінансової стійкості ТОВ «Емберіка» має ефективна організація виробництва та збуту конкурентоспроможної сільськогосподарської продукції. Облікова методологія, що застосовується на підприємстві, повинна виходити за межі простої фіксації обсягів виходу продукції та доходів від її реалізації. Сучасний бухгалтерський облік має відображати повний спектр даних, необхідних для управління операційною та маркетинговою діяльністю: асортимент, якісні характеристики (клас зерна), масштаби продажу, цінову політику, а також витрати на збут та дистрибуцію. Відтак, наявність чіткої та достовірної обліково-аналітичної системи готової продукції є необхідною передумовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. [5, с. 214–216; 10, с. 41–43]

	Класифікація відповідно П(С)БО 9	Класифікація відповідно МСБО 2 (IAS 2 «Inventories»)
1.	Сировина, основні й допоміжні матеріали, комплектуючі вироби тощо	Основні та допоміжні матеріали (Basic and auxiliary materials)
2.	Незавершене виробництво	Незавершене виробництво (Work in progress)
3.	Готова продукція	Готова продукція (Finished goods)
4.	Товари	Товари (Merchandise)
5.	Малоцінні та швидкозношувані предмети (МШП)	
6.	Поточні біологічні активи, сільськогосподарська продукція та продукція лісового господарства	

**Рис. 2.1. Класифікація запасів на ТОВ «Емберіка» відповідно до
М(С)БО 2 та П(С)БО 9**

З моменту переходу України до Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), а також гармонізації облікових процесів із міжнародними стандартами, перед аграрними підприємствами постало завдання адаптації методології до нових вимог. Особливістю є необхідність поєднання загальних норм НП(С)БО 9 «Запаси», особливості якого можемо бачити на рисунку 2.1, та НП(С)БО 16 «Витрати» зі специфічними вимогами НП(С)БО 30 «Біологічні активи», яке регулює оцінку продукції за справедливою вартістю. [14, с. 300–303; 16, с. 328–330]

Методологічне забезпечення обліку готової продукції на ТОВ «Емберіка» охоплює такі ключові завдання та напрямки:

1. Формування облікової політики: Детальне вивчення та вдосконалення положень облікової політики, що стосуються вибору методів оцінки запасів, розподілу загальновиробничих витрат та моменту первісного визнання сільськогосподарської продукції.

2. Калькулювання собівартості: Забезпечення правильного та обґрунтованого формування виробничих витрат, їх класифікації та коректного розподілу між основною та побічною продукцією, з урахуванням галузевих рекомендацій.

3. Ідентифікація активів: Дослідження відповідності оприбуткованих активів критеріям готової сільськогосподарської продукції згідно з вимогами національних стандартів, особливо на етапі відокремлення від біологічних активів.

4. Визначення фінансового результату: Аналіз правильності відображення в обліку не лише доходу від реалізації, а й доходів (витрат) від первісного визнання продукції за справедливою вартістю.

5. Документальне забезпечення: Дослідження повноти та правильності оформлення первинних документів, що фіксують всі операції з готовою продукцією — від збирання врожаю до його вибуття зі складу.

6. Узагальнення облікових даних: Аналіз порядку ведення синтетичного та аналітичного обліку виробництва, надходження та реалізації готової продукції на рахунках 23, 27 та 901.

7. Звітність: Перевірка правильності відображення інформації про запаси готової продукції та її собівартість у фінансовій звітності підприємства.

Таким чином, методологія ведення обліку має бути не лише нормативно коректною, а й адаптованою для надання оперативної та якісної інформації керівництву ТОВ «Емберіка» для стратегічного управління.

У контексті методології обліку готової продукції на ТОВ «Емберіка», забезпечення достовірності даних починається з належної підготовчої роботи перед початком збиральної кампанії та оприбуткуванням врожаю. Як зазначає Лищенко М.О. та підтверджує практика, ця підготовча робота є критично важливою і включає як інвентаризаційні, так і технічні заходи. [24, с. 421–423; 15, с. 295–297]

Організаційно-методичні заходи, спрямовані на забезпечення достовірного обліку надходження готової продукції, охоплюють такі ключові аспекти:

1. Інвентаризація та підготовка інфраструктури: Проведення повної інвентаризації залишків продукції минулих років. Одночасно здійснюється ремонт та приведення у належний стан токів, складського та вагового господарства. Важливою є паспортизація та підготовка місць тривалого зберігання (наприклад, силосних траншей).

2. Кадрове та документальне забезпечення: Своєчасне перезатвердження матеріально відповідальних осіб та підбір кваліфікованих вагарів, відповідальних за приймання продукції. Обов'язковим є підготовка необхідних бланків первинних документів для оперативного обліку нового врожаю.

3. Логістика та контроль: Уточнення схем руху транспортних засобів із поля до місць зберігання (токів) із чітким зазначенням відстаней. Це потрібно для коректного обліку транспортних витрат, що включаються до собівартості.

На етапі безпосереднього оприбуткування та подальшого руху готової продукції методологія обліку вимагає дотримання низки організаційних заходів:

- закріплення обов'язків: Чітке закріплення обов'язків за працівниками щодо складання та своєчасного подання первинних документів з обліку зібраного врожаю;
- контроль маси та якості: Обов'язкове зважування продукції при її надходженні на склади, токи, а також при будь-якому іншому вибутті (реалізація, внутрішнє використання). Необхідно систематично здійснювати контроль за визначенням кількості і якості відвантаженої продукції;
- спеціалізований облік запасів: Організація відокремленого аналітичного обліку сортового насіння, виділяючи його за сортами, репродукціями та класами посівного стандарту, що є критичним для подальшого виробничого циклу;
- документування вибуття: Своєчасне і чітке оформлення документів на реалізацію та інше вибуття продукції, з обов'язковою відповідністю даних про кількість продукції у документах її фактично відпущеній кількості. [18, с. 438–

На ТОВ «Емберіка», як і на інших сільськогосподарських підприємствах, для обліку урожаю використовуються єдині типові форми первинних документів, що забезпечує уніфікацію облікового процесу та його відповідність чинному законодавству.

Для обліку надходження зернових (колосових, зернобобових), соняшнику та інших олійних культур від збиральної техніки (комбайнів) до місць зберігання (токи, склади) передбачено використання декількох взаємодоповнюючих або альтернативних варіантів документального оформлення:

1. Реєстраційна документація: Застосовуються Реєстри відправки зерна та іншої продукції з поля (ф. № 77). Цей документ фіксує кількість продукції, що відправляється з поля, і є ключовим для контролю на початковому етапі.

2. Транспортна документація: Можуть використовуватися Путівки на вивезення продукції з поля (ф. № 77а), які відстежують логістику переміщення врожаю.

3. Система талонів: Для оперативного обліку та контролю за обсягами зібраної продукції безпосередньо від комбайнерів та водіїв застосовуються спеціальні Талони (ф. № 77б, № 77в, № 77г). Облік видачі цих талонів ведеться у Журналі обліку виданих талонів (ф. № 188).

Продукція, що надходить на токи або склади, підлягає обов'язковому зважуванню. Факт приймання зафіксованої маси оформлюється Реєстром приймання зерна вагарем (ф. № 78а).

Документи, отримані від водіїв, як-от Реєстри приймання зерна від шофера (ф. № 71а), слугують підтвердженням здачі продукції транспортними засобами. Дані цих реєстрів є підставою для ведення оперативного складського обліку та подальшого відображення оприбуткованої продукції на рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва». [16, с. 342–345; 20, с. 268]

Таким чином, методологія обліку передбачає створення наскрізної системи контролю, що охоплює рух продукції від поля до місця зберігання, забезпечуючи точний облік обсягів зібраного врожаю.

Методологія обліку зернової продукції, зібраної прямим або роздільним комбайнуванням, передбачає використання одного з декількох варіантів документального оформлення, вибір якого залежить від організаційних умов та контрольних потреб ТОВ «Емберіка». Кожен варіант забезпечує наскрізний контроль від комбайна до місця зберігання.

Таким чином, забезпечує попередній контроль обсягу продукції, що відвантажується з поля, та фіксує ланцюжок відповідальності.

Наступний варіант – облік на основі реєстрів відправлення зерна, який спрямований на скорочення кількості первинних документів, що виписуються комбайнером протягом дня, та спрощує облік багаторазових рейсів.

1. Дії комбайнера: Комбайнер виписує Реєстр відправлення зерна та іншої продукції з поля лише один раз на день на кожен автомобіль, який

обслуговує його комбайн. Зазвичай це відбувається під час першого зважування машини. Реєстр також виписується у трьох примірниках.

2. Передача водієві: Комбайнер залишає перший примірник реєстру собі, а другий та третій примірники передає водієві автомобіля.

3. Накопичення документів у водія: Протягом робочої зміни водій, обслуговуючи декілька комбайнів, може накопичити кілька других примірників реєстрів від різних комбайнерів.

4. Дії на току: Приймання зерна від водіїв (трактористів) також призводить до накопичення третіх примірників реєстрів у завідувача току.

5. Щоденне узагальнення: На підставі цих третіх примірників Реєстрів (або Путівок, якщо обрано перший варіант) завідувач току щодня складає Відомість руху зерна та іншої продукції. Цей зведений реєстр узагальнює залишки, надходження та вибуття зерна за звітний день.

6. Звітність: Наприкінці дня Відомість руху зерна разом із усіма первинними документами передається до бухгалтерії для відображення в синтетичному обліку.

Цей варіант зручний для обліку, коли один водій за зміну відвозить зерно від декількох комбайнерів.

Варіант, який базується на талонах, є найбільш поширеним для забезпечення порівняльного контролю між працівниками та вимагає попередньої підготовчої роботи бухгалтерії (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Порядок обліку та контролю руху зерна під час збирання врожаю

Етап	Діяльність	Документи	Особливості
1. Підготовка	Бухгалтерія нумерує та реєструє талони окремо для комбайнерів (ф. № 77в) та водіїв (ф. № 77б).	Талони комбайнера / водія	Кількість талонів має відповідати кількості бункерів.
2. Відправка	При завантаженні зерна комбайнер та водій обмінюються талонами (один талон = один бункер).	Талони	Забезпечує контроль "бункерної маси".
3. Приймання та зважування	Зерно зважується (брутто, тара, нетто). Водій здає отримані від комбайнерів талони завідувачу току.	Реєстр приймання зерна від шофера (ф. № 77а)	Завідувач току фіксує масу.
4. Фінальний звіт	Комбайнер здає свої талони, отримуючи Виписку з реєстру про намот зерно і зібрану площу (ф. № 67а).	Виписка з реєстру (ф. № 67а)	Документ для нарахування заробітної плати.

Джерело: створено автором.

Методологія обліку готової сільськогосподарської продукції на ТОВ «Емберіка» є комплексною системою, яка поєднує загальні принципи бухгалтерського обліку (П(С)БО 9, 16) із галузевими вимогами П(С)БО 30 «Біологічні активи». Ця інтеграція є необхідною передумовою для забезпечення достовірності фінансової інформації та ефективного управління.

Ключові методологічні завдання підприємства сфокусовані на:

1. Оцінці та визнанні: Застосуванні справедливої вартості для первісного визнання продукції та коректному відображенні доходів/витрат від біологічних перетворень.

2. Організаційних заходах: Забезпеченні належної підготовчої роботи перед збиранням врожаю (інвентаризація залишків, підготовка складів, закріплення матеріально відповідальних осіб), що мінімізує ризики втрат і помилок.

3. Документообігу та контролі: Впровадженні наскрізної системи

контролю руху продукції від поля до сховища. На підприємстві може використовуватися один із варіантів первинного обліку (на основі Путівок, Реєстрів або Талонів), який має бути чітко зафіксований в обліковій політиці.

Система талонів, як найбільш деталізована, забезпечує порівняльний контроль між працівниками (комбайнером і водієм), підвищуючи точність фіксації обсягів зібраного врожаю.

4. Синтетичному обліку: Узагальненні всіх даних у зведених регістрах (Відомість руху зерна) та відображенні на рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва».

Таким чином, методологія обліку на ТОВ «Емберіка» не обмежується лише формальним виконанням нормативних вимог, а є стратегічним інструментом, що забезпечує керівництво оперативною інформацією для контролю витрат, оцінки собівартості та прийняття рішень щодо реалізації продукції на конкурентному аграрному ринку.

2.3.Шляхи вдосконалення обліку готової продукції

Для України нарощування виробництва сільськогосподарської продукції має стратегічне значення для підйому національної економіки, оскільки успішний розвиток аграрного сектору створює умови для подолання кризового стану в суміжних галузях та забезпечує продовольчу безпеку країни. З огляду на необхідність підвищення рівня ефективності виробництва, що є найважливішим завданням на всіх рівнях, особливої актуальності набуває вдосконалення облікової системи, оскільки вона є інформаційною базою для управління. Методологія обліку готової продукції на підприємстві ґрунтується на ключових національних стандартах, зокрема П(С)БО 9 «Запаси», згідно з яким готова продукція визнається запасами, а її первісною вартістю є виробнича собівартість. Водночас, згідно з П(С)БО 16 «Витрати», собівартість реалізованої продукції включає не лише її виробничу собівартість, а й нерозподілені постійні загальновиробничі витрати та наднормативні виробничі витрати. [14, с. 214–218; 16, с. 310–315]

Таким чином, шляхи вдосконалення обліку готової продукції на підприємстві мають бути спрямовані насамперед на забезпечення максимальної достовірності формування виробничої собівартості. Це вимагає чіткого розмежування змінних і постійних загальновиробничих витрат, вдосконалення системи їх розподілу, а також коректного застосування П(С)БО 30 «Біологічні активи» для первісної оцінки сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю. Ці методологічні кроки дозволять керівництву отримувати більш точну інформацію про рентабельність, своєчасно виявляти наднормативні витрати та приймати ефективні управлінські рішення, критично важливі для підвищення економічної стійкості підприємства та його конкурентоспроможності на ринку. [24, с. 402–410; 32, с. 196–198]

Виробнича собівартість готової продукції є ключовим показником, точність формування якого критично впливає на фінансовий результат ТОВ «Емберіка». Згідно з обліковими стандартами, до її складу включаються прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, а також змінні та постійні розподілені загальновиробничі витрати. Надзвичайно важливим елементом методології є визначення переліку і складу статей калькулювання, які підприємство встановлює самостійно. Для підвищення достовірності управлінського обліку, ТОВ «Емберіка» має забезпечити чітку класифікацію витрат і застосовувати прозору базу розподілу постійних загальновиробничих витрат.

Особливістю калькулювання в сільському господарстві є механізм зменшення виробничої собівартості основної продукції. Ця собівартість знижується на справедливую вартість супутньої продукції, призначеної для реалізації, а також на оцінку супутньої продукції, що використовується всередині підприємства. Вдосконалення цього процесу на ТОВ «Емберіка» вимагає систематичного аналізу ринкових цін для коректного визначення справедливої вартості супутніх продуктів (наприклад, соломи чи гички), що прямо впливає на зниження собівартості основної продукції (зерна).

Оцінка готової продукції під час її реалізації безпосередньо залежить від облікової політики підприємства в частині оцінки запасів під час їх вибуття. При цьому можуть застосовуватись методи, передбачені П(С)БО 9 «Запаси»

(наприклад, ФІФО, середньозважена собівартість або ідентифікована собівартість). Для забезпечення найбільшої прозорості та відповідності управлінським потребам, ТОВ «Емберіка» має обрати такий метод, який найкраще відображає фактичну собівартість реалізованого врожаю, особливо в умовах значних коливань цін протягом року.

Під час відображення в бухгалтерському обліку операції реалізації готової продукції завжди фіксуються дві ключові оцінки. По-перше, первісна вартість продукції, прийнята згідно з обліковою політикою підприємства, яка списується на Дебет рахунку 901 «Собівартість реалізації готової продукції». По-друге, дохідна оцінка, що визначається за домовленістю сторін (ринкова ціна продажу), яка відображається на Кредиті рахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції». Вдосконалення обліку на ТОВ «Емберіка» в цьому аспекті полягає в підвищенні оперативності зіставлення цих двох оцінок для миттєвого визначення валового прибутку та забезпечення ефективного ціноутворення.

Один зі шляхів удосконалення обліку готової продукції та її реалізації на підприємстві полягає у чіткому розмежуванні витрат на збут та маркетингових витрат. Це необхідно для більш точного калькулювання собівартості реалізації та ефективного управління. До витрат на збут слід відносити операційні витрати, пов'язані з доведенням існуючої продукції до кінцевого споживача, включаючи тару, упаковку, вантажні роботи, транспортування, складання, а також витрати на утримання складів і торгового персоналу. Водночас, маркетингові витрати мають бути виокремлені як витрати, що виникають у зв'язку з вивченням і стимулюванням попиту, пошуком інформації про ринки збуту та стратегічним розширенням частки ринку виробника. Таке розмежування дозволить керівництву приймати більш обґрунтовані рішення щодо ефективності каналів збуту та віддачі від інвестицій у маркетинг.

Інша важлива пропозиція стосується вдосконалення системи розрахунків із покупцями для мінімізації фінансових ризиків. Найбезпечнішими формами безготівкових розрахунків, які б гарантували своєчасне надходження грошей за відпущеною продукцією та унеможливлювали виникнення безнадійної

дебіторської заборгованості, є використання попередньої оплати за продукцію, а також акредитивної форми розрахунків. Впровадження цих форм розрахунків дозволяє підприємству захистити свої оборотні кошти та знизити потребу у формуванні резервів сумнівних боргів, що позитивно впливає на показники ліквідності та фінансової стійкості.

На методологічному рівні вдосконалення обліку має базуватися на принципах, закладених у Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Зокрема, це вимога щодо систематизації інформації з первинних документів на рахунках синтетичного та аналітичного обліку шляхом подвійного запису. Для забезпечення достовірності облікових даних критично важливо підтримувати тотожність даних аналітичних рахунків відповідним рахункам синтетичного обліку на перше число кожного місяця. Це правило гарантує, що деталізована інформація про рух готової продукції (за видами, сортами, складами) завжди відповідає зведеним даним на рахунку 27, забезпечуючи надійну основу для складання фінансової звітності.

Облік готової сільськогосподарської продукції зосереджений на рахунку 27 "Продукція сільськогосподарського виробництва". На цьому рахунку акумулюється продукція, одержана від усіх власних підрозділів (рослинницьких, тваринницьких, промислових), незалежно від її подальшого призначення. Спектр обліковуваної продукції є надзвичайно широким: від продукції, призначеної для продажу (зерно, м'ясо), до продукції для внутрішньогосподарського використання (корми, насіння, садивний матеріал), а також побічної продукції та відходів. Вдосконалення обліку на цьому етапі вимагає не просто механічної фіксації, а чіткої внутрішньої класифікації, оскільки цільове призначення впливає на її оцінку та подальшу кореспонденцію рахунків.

Ключовим шляхом удосконалення обліку є деталізація аналітичного обліку шляхом використання додаткових субрахунків. З метою спрощення та підвищення інформативності, пропонується використання таких субрахунків, як 271 «Основна продукція», 272 «Супутня продукція» та 273 «Побічна продукція».

Така класифікація дозволяє оперативно відстежувати рух кожного виду продукції та спрощує процес калькулювання, адже облік витрат та оцінка цих категорій мають різну методологічну основу.

Особлива увага приділяється обліку продукції, що повністю використовується всередині підприємства. Якщо супутня продукція (або частина основної, призначена для внутрішніх потреб, наприклад, насіння чи корми) використовується у виробничих підрозділах, вона обліковується за дебетом рахунку 20 «Виробничі запаси» та кредитом відповідного субрахунку рахунку 27 (наприклад, Кт 271 або Кт 272). Ця операція є критичною, оскільки вона переводить готову продукцію у статус виробничих запасів, які формуватимуть собівартість наступного виробничого циклу. Коректне та своєчасне відображення цієї внутрішньогосподарської операції є необхідною умовою для забезпечення точності калькулювання.

Наведені пропозиції щодо деталізації синтетичного та аналітичного обліку дозволяють не лише відповідати вимогам П(С)БО, а й забезпечити керівництво ТОВ «Емберіка» більш прозорою та оперативною інформацією. Для ілюстрації запропонованих шляхів удосконалення, нижче представлено розширену кореспонденцію рахунків, що відображає найбільш типові господарські операції з оприбуткування та внутрішнього руху готової сільськогосподарської продукції з урахуванням її класифікації (таблиця 2.4).

**Удосконалений робочий план рахунків на ТОВ «Емберіка» з обліку
готової продукції**

Синтетичні рахунки (рахунки першого порядку)		Субрахунки (рахунки другого порядку)		Субрахунки (рахунки третього порядку)
27	Продукція сільськогосподарського виробництва	271	Основна продукція	Готова продукція рослинництва
				Готова продукція тваринництва
				Готова продукція промислових виробництв
		272	Побічна продукція	Побічна продукція рослинництва
				Побічна продукція тваринництва
				Побічна продукція промислових виробництв
		273	Супутня продукція	Супутня продукція рослинництва
				Супутня продукція тваринництва
				Супутня продукція промислових виробництв

Джерело: створено автором.

У сучасних умовах господарювання, одним із найбільш значущих шляхів вдосконалення обліку готової продукції на ТОВ «Емберіка» є його комплексна автоматизація, особливо в частині складського обліку. Автоматизація забезпечує миттєве отримання аналітичних даних про залишки та надходження готової продукції як у вартісному, так і в натуральному вимірах, що є критично важливим для оперативного управління запасами. Крім того, автоматизовані системи надають точні дані про фактичні витрати та випуск продукції, які керівництво бере до уваги під час щоденного прийняття управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію виробничих процесів. З огляду на тенденції розвитку ринку та технологій, особливу увагу необхідно приділити автоматизації розрахункових операцій між контрагентами, включаючи впровадження електронного документообігу, а також розширенню можливостей реалізації сільськогосподарської продукції через мережу Інтернет, що відкриває нові канали збуту та підвищує прозорість фінансових потоків.

Для забезпечення ефективних потреб управління виробництвом та реалізацією готової продукції, життєво важливу роль відіграє його аналітичне забезпечення. Облікова система не може бути просто реєстром; вона повинна функціонувати як потужний аналітичний інструмент. Аналітичне забезпечення

включає не лише збір даних про обсяги реалізації, а й їхнє систематичне зіставлення з показниками минулих років, аналіз частки ринку відносно конкурентів та оцінку ефективності використання виробничих потужностей. Якісний аналіз реалізації дозволяє ТОВ «Емберіка» не просто констатувати факт продажу, а активно шукати шляхи збільшення обсягів реалізації, прогнозувати попит, адаптувати асортимент і, як прямий результат, забезпечувати збільшення прибутку підприємства. Вдосконалення аналітичної частини вимагає переходу від традиційних звітів до інтерактивних дашбордів, які забезпечують швидкий доступ до ключових показників ефективності.

Аналіз ефективності реалізації безпосередньо пов'язаний із категорією прибутку, який є найважливішим фінансовим індикатором успішності. Прибуток являє собою грошовий вираз чистого доходу підприємства, отриманого від усіх видів його діяльності. Він формується як різниця між сукупним доходом і сукупними видатками підприємства. Отже, вдосконалення обліку готової продукції, особливо в частині формування її собівартості (через коректне розподілення загальновиробничих витрат та оцінку за П(С)БО 30), напряду сприяє підвищенню точності розрахунку прибутку. Лише достовірний облік дозволяє керівництву коректно оцінити маржинальність окремих видів продукції та зосередити виробничі зусилля на найбільш рентабельних культурах.

Шляхи вдосконалення обліку мають передбачати його тісну інтеграцію з маркетинговими стратегіями та дослідженнями. Якщо раніше облік фокусувався лише на витратах виробництва, то в сучасних умовах необхідно забезпечити фіксацію та аналіз витрат на маркетингові дослідження, стимулювання попиту та функціонування каналів збуту. Це дозволить ТОВ «Емберіка» не просто відображати витрати на збут як загальну суму, а оцінювати ефективність кожної маркетингової кампанії, визначати найбільш вигідні сегменти ринку та обґрунтовувати інвестиції в розширення частки ринку. Такий підхід перетворює бухгалтерський облік із пасивної системи реєстрації на активний інструмент стратегічного планування продажів.

Насамкінець, у контексті вдосконалення, критично важливим є пріоритетне впровадження автоматизації розрахункових операцій та продажів через Інтернет. Це не лише питання зручності, але й зниження фінансових ризиків. Автоматизовані системи дозволяють відстежувати дебіторську заборгованість у режимі реального часу, інтегрувати форми попередньої оплати та акредитивів безпосередньо в договірну та облікову системи. Це уможливило значне скорочення безнадійної заборгованості.

Ефективна діяльність ТОВ «Емберіка» у сучасних умовах господарювання критично залежить від успішної організації виготовлення та реалізації готової продукції, оскільки саме реалізація є основним джерелом одержання прибутку. Таким чином, основною метою всіх облікових вдосконалень є створення надійної інформаційної бази для пошуку резервів збільшення прибутку, що включає зниження собівартості, збільшення обсягів реалізації та підвищення якості продукції. Проведення деталізованого аналізу прибутку від реалізації дає змогу залучати додаткові кошти, покращувати фінансовий стан підприємства та розширювати його діяльність.

Для досягнення цієї мети та підвищення ефективності обліку готової продукції та її реалізації, ТОВ «Емберіка» вважає за необхідне впровадити такі ключові шляхи вдосконалення:

1. Деталізація обліку витрат на збут: Необхідно розмежувати витрати на збут (пов'язані з доведенням продукції до споживача — транспортування, складування) та маркетингові витрати (пов'язані з вивченням попиту та стимулюванням продажів). Це дозволить точно оцінювати рентабельність каналів збуту та ефективність інвестицій у маркетинг.

2. Удосконалення розрахунків: З метою мінімізації ризиків виникнення безнадійної дебіторської заборгованості та гарантування своєчасного надходження коштів, рекомендується активне використання безпечних форм безготівкових розрахунків, зокрема попередньої оплати за продукцію та акредитивної форми розрахунків.

3. Модернізація облікових інструментів: Пропонується застосування логістичних способів та прийомів для управління випуском і збутом, що має супроводжуватися впровадженням більш деталізованого аналітичного обліку готової продукції. Це передбачає введення додаткових субрахунків на рахунку 27 (наприклад, 271, 272, 273), що забезпечить багатомірний контроль за рухом основної, супутньої та побічної продукції.

4. Посилення контролю: Для забезпечення достовірності даних та фінансової прозорості доцільно запровадити систему внутрішнього аудиту, сфокусованого на контролі за формуванням собівартості та операціями реалізації.

У сукупності, ці заходи забезпечать ТОВ «Емберіка» більш точну калькуляцію собівартості, надійний фінансовий контроль і підвищать оперативність та якість інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз організації та методології обліку готової сільськогосподарської продукції на ТОВ «Емберіка» засвідчив, що цей процес відіграє ключову роль у системі управління підприємством, оскільки реалізація продукції є основним джерелом одержання прибутку. Ефективний облік є необхідною передумовою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на зниження собівартості, збільшення обсягів виробництва та реалізації, підвищення якості продукції та, як наслідок, максимізацію прибутку.

Завдяки аналізу методологічний аспектів виявлено, що облік готової продукції в аграрному секторі має специфічні особливості, обумовлені біологічним характером виробництва, що вимагає гармонійного поєднання загальних норм П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати» зі спеціалізованими вимогами П(С)БО 30 «Біологічні активи».

Ключовими методологічними положеннями встановили такі, як:

1. Класифікація продукції: Сільськогосподарська продукція поділяється на основну, супутню та побічну. Це розмежування є критичним, оскільки воно прямо впливає на процеси обліку витрат та оцінки.

2. Первісна оцінка: Продукція при первісному визнанні оцінюється за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Це є принциповою відмінністю від обліку в промислових підприємствах.

3. Фінансовий результат первісного визнання: У момент оприбуткування в обліку обов'язково відображається дохід або витрати від первісного визнання як різниця між справедливою вартістю та фактичними виробничими витратами. Облікова політика ТОВ «Емберіка» має фіксувати обраний варіант відображення цього результату (в кінці року або на кожен дату балансу).

4. Облік витрат і собівартість: Витрати на біологічні перетворення кваліфікуються як витрати основної діяльності та обліковуються на рахунку 23 «Виробництво». До собівартості включаються прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати та загальновиробничі витрати (ЗВВ).

Попри це, вдалось з'ясувати, що організація обліку на ТОВ «Емберіка» ґрунтується на належному документальному оформленні всіх господарських операцій, починаючи з підготовчої роботи (інвентаризації, ремонту інфраструктури, підготовки первинних документів) і закінчуючи вибуттям продукції. Для фіксації руху продукції використовуються уніфіковані форми, зокрема Реєстр відправки зерна з поля, Реєстр приймання зерна вагарем та Акт на сортування і сушіння продукції.

З метою підвищення рівня ефективності та забезпечення керівництва оперативною і достовірною інформацією, для ТОВ «Емберіка» було запропоновано низку шляхів вдосконалення, які стосуються як облікової методології, так і фінансово-розрахункової діяльності:

1. Поглиблення аналітичного обліку: Необхідне введення додаткових субрахунків на рахунку 27 (наприклад, 271 – Основна, 272 – Супутня, 273 –

Побічна), що дозволить здійснювати багатомірний контроль за рухом продукції та її оцінкою.

2. Розмежування витрат: Вкрай важливо розмежувати витрати на збут (пов'язані з доведенням продукції до споживача) та маркетингові витрати (пов'язані зі стимулюванням попиту та розширенням частки ринку), що підвищить обґрунтованість управлінських рішень.

3. Автоматизація та фінансові гарантії: Потрібно приділити увагу автоматизації розрахункових операцій та використанню безпечних форм безготівкових розрахунків (зокрема, попередня оплата та акредитиви) для мінімізації безнадійної дебіторської заборгованості.

4. Впровадження внутрішнього контролю: Для забезпечення достовірності даних та фінансової прозорості необхідно запровадити систему внутрішнього аудиту, сфокусованого на контролі за формуванням собівартості та операціями реалізації.

Отже, узагальнюючи, ефективний облік готової продукції на ТОВ «Емберіка» вимагає не просто дотримання існуючих норм, а й постійної адаптації та вдосконалення облікової політики. Впровадження запропонованих заходів, що стосуються деталізації обліку, оптимізації розрахунків та посилення контролю, дозволить підприємству отримати більш точну інформацію про рентабельність, ефективно управляти запасами та логістикою і, зрештою, забезпечити фінансову стабільність та підвищення прибутку в умовах мінливого аграрного ринку.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

3.1. Підходи до організації аудиту готової продукції

Відповідно до положень Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», суб'єкти аудиторської діяльності зобов'язані забезпечувати належний рівень контролю якості аудиторських послуг. Це стосується, зокрема, організації аудиту окремих об'єктів обліку, зокрема готової продукції, яка у сільськогосподарських підприємствах займає ключове місце в структурі активів та безпосередньо впливає на формування фінансового результату. [12, с. 41–45; 29, с. 18–24]

Наукові дослідження у сфері аудиту підкреслюють, що якість аудиторської перевірки значною мірою залежить від обраної методики та організації процесу аудиту. Незважаючи на те, що загальні підходи до проведення аудиторських перевірок регламентовані міжнародними стандартами аудиту та національним законодавством, досі відсутня єдина методологія перевірки окремих об'єктів бухгалтерського обліку, зокрема готової продукції. Це особливо актуально для підприємств аграрної сфери, таких як ТОВ «Емберіка», де специфіка виробничого циклу, сезонність та особливості оцінки продукції вимагають чіткої системи організації аудиту. [9; 11, с. 212–218; 14, с. 256–262; 18, с. 401–408]

Готову продукцію у складі активів підприємства відносять до запасів, а порядок її оцінки та відображення в обліку регламентується НП(С)БО 9 «Запаси». У процесі аудиту слід також враховувати вимоги НП(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», а також МСБО 2 «Запаси». Відповідно, методичний підхід до аудиту готової продукції ТОВ «Емберіка» повинен забезпечувати повну відповідність чинному законодавству, обліковій політиці підприємства та специфічним особливостям галузі рослинництва.

Процес організації аудиторської перевірки розпочинається з укладання договору про надання аудиторських послуг, у якому визначаються мета, обсяг, строки виконання робіт та відповідальність сторін. Після отримання запиту на

проведення аудиту аудитори аналізують інформацію про підприємство, оцінюють можливі ризики та приймають рішення щодо співпраці. [29, с. 52–58; 31, с. 141–147]

Важливою складовою організації аудиту готової продукції є дослідження системи внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку. У ТОВ «Емберіка» внутрішній контроль охоплює етапи збирання врожаю, транспортування, доробки (сушіння, очищення), зберігання та передачу продукції на реалізацію. Аудитор має оцінити, наскільки ефективно функціонують ці контролю та чи забезпечують вони достовірність облікових даних.

Особливу увагу під час аудиту готової продукції слід приділяти таким аспектам:

- правильність документального оформлення руху продукції (складські накладні, акти вагових операцій, товарно-транспортні накладні);
- дотримання технологічних норм під час зберігання зернових;
- оцінка продукції за справедливою або чистою вартістю реалізації у періоди значних коливань ринку;
- визначення фактичної собівартості продукції з урахуванням витрат на вирощування, збирання та доробку;
- відповідність облікових операцій вимогам національних стандартів бухгалтерського обліку. [6, с. 30–33; 13, с. 238–241; 32, с. 196–199]

Важливим підходом до ефективного проведення аудиту є використання системи робочих документів аудитора. Проте у науковій літературі та практичних виданнях недостатньо розроблених інструментів саме для перевірки готової продукції, що ускладнює формування уніфікованої методології аудиту. Саме тому у процесі проведення аудиту готової продукції на ТОВ «Емберіка» доцільно застосовувати індивідуально розроблені робочі документи для перевірки обсягів виробництва, збереження продукції, правильності оцінки та відображення у фінансовій звітності.

Перед формуванням детального плану аудиторської перевірки готової продукції, а також оцінки фінансових результатів від її реалізації, доцільно

розробити загальний план аудиту, що охоплює всі етапи виробничої та господарської діяльності підприємства. Такий підхід є особливо важливим для аграрних підприємств, зокрема ТОВ «Емберіка», де процес створення готової продукції охоплює тривалий виробничий цикл — від вирощування зернових культур до їх доробки, зберігання та реалізації.

У процесі планування аудиту особливу увагу рекомендується приділити питанням оцінки якості продукції, точності визначення обсягів зібраного врожаю, застосуванню можливих знижок та надбавок, а також виявленню потенційних втрат унаслідок усушки, псування або затримок у відвантаженні. Важливо забезпечити належний контроль за правильністю оформлення рахунків покупцям, своєчасністю виставлення податкових документів та відповідністю цін умовам укладених договорів. [22, с. 22–24; 26, с. 181–183]

Крім того, для дотримання договірних умов необхідно організувати ефективний оперативний облік, що передбачає наявність актуальних копій усіх договорів із чітко визначеними умовами поставки, ціноутворення, кількісних характеристик та відповідальності сторін. Наявність упорядкованої договірної бази дозволяє аудитору швидко ідентифікувати ризики невиконання зобов'язань і перевірити реальність та законність господарських операцій. [21, с. 198–204; 29, с. 146–150]

Загальні принципи та основні орієнтири щодо організації аудиту виробничої діяльності, зберігання зернових культур і подальшої їх реалізації можна подати у вигляді системного алгоритму (рис. 3.1), який передбачає послідовну перевірку всіх ключових етапів формування готової продукції та визначення її фінансових результатів.

Наступним кроком у проведенні аудиторської перевірки є розробка загального плану аудиту. Хоча форма такого плану може бути довільною, міжнародний досвід та вимоги Міжнародних стандартів аудиту передбачають його структурування за основними етапами перевірки. В українській практиці загальний план зазвичай формується відповідно до аудиторських процедур, які

надалі деталізуються у програмі аудиту та визначають послідовність виконання всіх необхідних аудиторських дій.

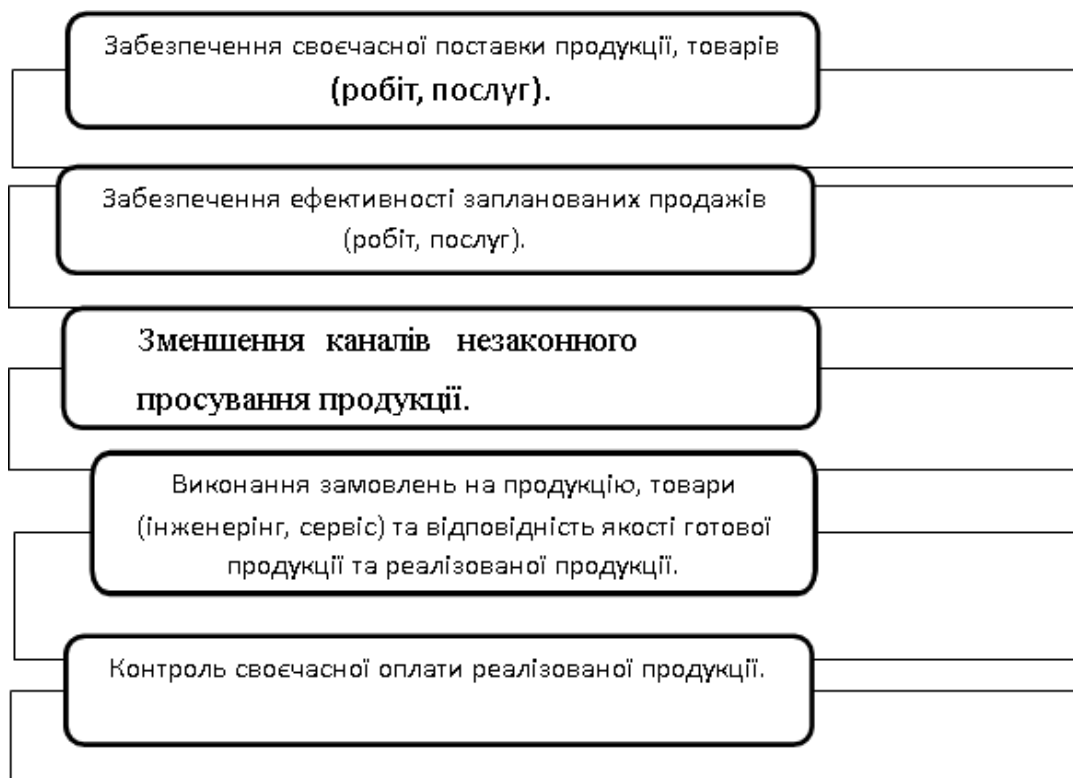

Рис. 3.1. Принципи та основні вказівки щодо аудиту продажів продуктів в ТОВ «Емберіка»

Найбільш обґрунтованим підходом є формування загального плану аудиту за етапами, без поділу на окремі аудиторські процедури, оскільки така структура забезпечує цілісність і логічну послідовність перевірки. Особливо важливо передбачити окремий етап фізичної перевірки, тобто інвентаризацію, оскільки вона є ключовим інструментом підтвердження реальності та повноти інформації про запаси. Метою цього етапу є забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та підтвердження фактичної наявності готової продукції.

Оскільки аудитор не завжди має можливість бути присутнім під час інвентаризації, проведеної підприємством, його основним завданням стає ретельний аналіз первинних документів, що підтверджують її результати. У практиці перевірки готової продукції на ТОВ «Емберіка» доцільно застосовувати робочий документ форми РД-1-1 – відомість перевірки документів щодо руху

готової продукції, аналогічну до тієї, що використовується в аудиторській практиці, але адаптовану під особливості діяльності підприємства (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Форма робочого документа РД-1-1

Дата проведення інвентаризації	Фактична наявність відповідно до інвентаризаційного опису	За даними бухгалтерського обліку	Відхилення
30.09.2020 р.	1 000 210,11	1 000 210,11	Немає
30.09.2021 р.	1 224 2546,02	1 224 2546,02	Немає
28.09.2022 р.	1 430 532,04	1 430 532,04	Немає
30.09.2023 р.	1 250 368,78	1 250 368,78	Немає

Джерело: створено автором.

Інвентаризація готової продукції на складах ТОВ «Емберіка» передбачає встановлення фактичної наявності зернових культур, визначення можливих надлишків або нестач, а також зіставлення фактичних даних з обліковими показниками. Узагальнені результати перевірки можуть бути наведені у відповідній відомості (таблиця 3.2).

Основною метою аудиторських процедур на етапі фізичної перевірки є підтвердження достовірності облікових даних та фактичної наявності готової продукції, зокрема зернових культур, що зберігаються на складах підприємства. Для аудитора важливо встановити, чи відповідають показники бухгалтерського обліку реальному стану запасів.

У процесі такого етапу аудитор використовує комплекс документів, які формують доказову базу, зокрема:

- наказ про облікову політику підприємства;
- розпорядчі документи щодо створення та роботи інвентаризаційної комісії;
- інвентаризаційні описи фактичної наявності готової продукції;
- акти інвентаризації з відображенням результатів перевірки;

- відомості порівняння фактичних даних з даними обліку;
- довідки бухгалтерії про усунення виявлених розбіжностей;
- підсумкові відомості результатів інвентаризації.

Отож, такі документи дають змогу аудитору встановити повноту, точність та реальність відображених у звітності даних щодо готової продукції підприємства.

Таблиця 3.2

Інвентаризація на складі ТОВ «Емберіка»

№ п/п	Товар	Кількість	Кількість за обліком	Од.	Ціна	Сума	Сума за обліком
1	Кукурудза	8	8	тонн	60,82	486,52	486,52
2	Ячмінь	1790	1790	тонн	2,00	3579,28	3579,28
3	Пшениця	25	25	тонн	19,92	497,90	497,90
4	Соя	257	257	тонн	5,21	1339,20	1339,20
5	Цукрова	3	3	тонн	112,79	338,38	338,38
6	Льон	3	3	тонн	15,06	45,17	45,17
7	Ріпак	119	119	тонн	566,41	566,41	566,41
8	Соняшник	428	428	тонн	4,76	4214,83	4214,83
9	Імбир	200	200	тонн	8,69	5737,99	5737,99
10	Капуста	44	44	тонн	20,59	905,99	905,99
11	Морква	411	411	тонн	17,10	7029,49	7029,49
12	Бурак	224	224	тонн	11,73	2627,74	2627,74
13	Картопля	993	993	тонн	4,99	4952,52	4952,52

Джерело: створено автором.

На наступному етапі аудиторської перевірки аудитор здійснює оформлення результатів аналізу інвентаризаційних документів у вигляді робочого документу довільної форми. Незважаючи на відсутність уніфікованого зразка, такий документ повинен чітко відображати якість виконання фізичної перевірки та логіку проведених аудиторських процедур.

У процесі аудиту готової продукції ТОВ «Емберіка» доцільно застосовувати вибірккові методи аудиторської перевірки, що дозволяє значно зменшити трудомісткість та фінансові витрати, зберігаючи водночас достатній

рівень аудиторських доказів. Для мінімізації ризику невиявлення помилок аудитор також оцінює стан системи внутрішнього контролю обліку запасів.

На основі отриманих результатів аудитор формує письмові висновки щодо рівня довіри до системи внутрішнього контролю, визначає необхідний обсяг подальших аудиторських процедур, розробляє програму аудиту готової продукції та обирає оптимальний метод організації аудиту. Серед можливих способів проведення аудиту застосовуються:

- суцільний;
- вибірковий;
- комбінований;
- аналітичний.

Після завершення основних аудиторських процедур аудитор узагальнює результати перевірки та формує коригування, що вносяться до підсумкової аудиторської документації та річної звітності (рис. 3.2).

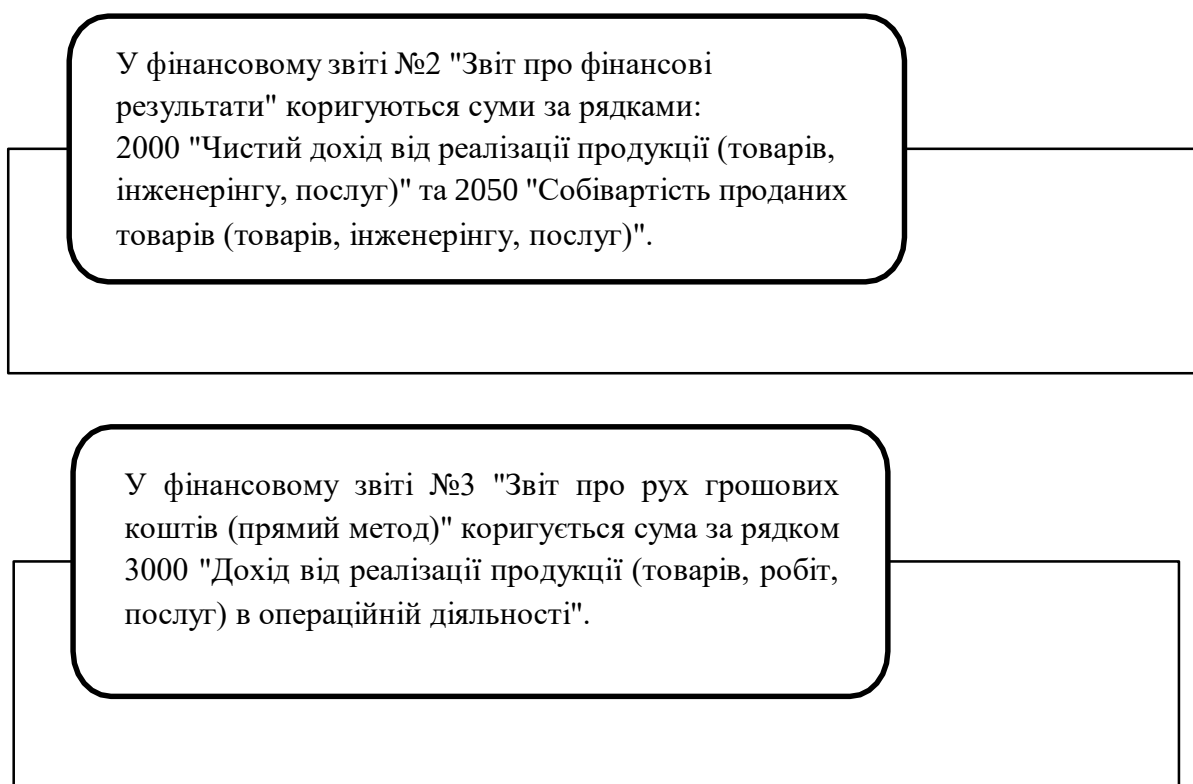

Рис. 3.2. Коригування при узагальненні результатів аудиту ефективності в річному звіті

Узагальнюючи результати дослідження підходів до організації аудиту готової продукції, можна стверджувати, що ефективність аудиторської перевірки значною мірою залежить від належного організаційно-методичного забезпечення. До його складу входять: чітко структурована схема проведення аудиту; тести оцінки системи внутрішнього контролю; програма аудиту готової продукції, придатна як для зовнішніх, так і для внутрішніх перевірок; а також комплект робочих документів, що забезпечують фіксацію аудиторських процедур і застосування відповідних методичних прийомів. Запропоновані підходи дають змогу своєчасно виявляти помилки, недоліки та ризики у веденні обліку готової продукції на ТОВ «Емберіка», а також формувати обґрунтовану та незалежну аудиторську думку щодо повноти й достовірності відображення інформації про готову продукцію у фінансовій та бухгалтерській звітності.

3.2. Методи вдосконалення аудиту готової продукції для підвищення ефективності процесу перевірки якості

Діяльність ТОВ «Емберіка» пов'язана з безперервним виконанням виробничих, логістичних та облікових процесів, підвищення якості аудиту готової продукції потребує застосування сучасних інструментів та технологій. Особливо важливим є використання комп'ютерних програм під час документування операцій, аналізу даних та оцінки ефективності внутрішнього контролю.

Роль цифрових технологій проявляється на всіх етапах аудиторської перевірки. Уже під час попереднього ознайомлення з діяльністю підприємства та формування плану аудиту аудитор має можливість застосовувати спеціалізовані програмні засоби не лише для підготовки документації, але й для виконання розрахунків, моделювання ризиків, перевірки логічної узгодженості даних та проведення аналітичних процедур щодо руху і стану готової продукції. [29, с. 98–104; 30, с. 167–173]

Використання сучасних інформаційних технологій у процесі аудиторської діяльності є одним із ключових чинників підвищення ефективності та точності

перевірки готової продукції на підприємствах аграрного сектору, зокрема на ТОВ «Емберіка». Цифрові інструменти дозволяють своєчасно виявляти та усувати «вузькі місця» в організації облікових та виробничих процесів, що позитивно впливає на якість аудиторських процедур.

У контексті діяльності підприємства «вузьким місцем» вважається та ланка бізнес-процесу, яка не відповідає необхідним вимогам за швидкістю обробки інформації, рівнем точності, структурою витрат або кількістю допущених помилок. Оскільки виробництво та зберігання зернових культур є технологічно складним процесом, важливо розглядати роботу підприємства як систему взаємопов'язаних операцій, які потребують чіткої стандартизації та контролю. Власне вплив сучасних методів і технологій на підвищення ефективності аудиту готової продукції ТОВ «Емберіка» вдалось визначити в таблиці 3.3.

Розглядаючи аудит готової продукції як бізнес-процес, можна структурувати накопичену інформацію, стандартизувати підходи до перевірки та покращити якість прийнятих рішень. Для цього важливо застосовувати міжнародні стандарти моделювання бізнес-процесів, зокрема IDEF, які дозволяють уніфікувати опис взаємодії операцій, уникнути дублювання функцій та забезпечити системність аудиторських процедур. [23, с. 176–181; 30, с. 301–306]

Таблиця 3.3

**Вплив сучасних методів і технологій на підвищення ефективності
аудиту готової продукції ТОВ «Емберіка»**

Напрямок удосконалення	Стан до впровадження	Очікувані результати впровадження	Вплив на аудит готової продукції
Використання ІТ-технологій	Ручне опрацювання частини документів, висока ймовірність помилок	Автоматизація обробки даних, зниження ризику неточностей	Підвищення точності та швидкості перевірки
Моделювання процесів через IDEF	Відсутність чітких регламентів процедур	Стандартизація дій аудиторів, чітка структура процесу	Покращення якості аудиторських доказів

Оптимізація бізнес-процесів	Окремі дублюючі дії персоналу	Усунення дублювань, прискорення документообігу	Зменшення часу на аудит та ризиків спотворень
Формування єдиної методичної бази	Розрізненість підходів	Уніфіковані правила та шаблони документів	Підвищення достовірності результатів перевірки
Цифровий контроль вузьких місць	Складність у виявленні проблемних ділянок	Швидка ідентифікація відхилень і помилок	Своєчасне виявлення ризиків у зберіганні та обліку зернових

Джерело: створено автором.

Використання стандарту IDEF у розробці методики аудиту готової продукції на ТОВ «Емберіка» дає змогу:

- мінімізувати помилки та підвищити точність аудиторських процедур;
- чітко розмежувати функції аудиторів та прискорити виконання перевірок;
- підвищити рівень управління та комунікації всередині аудиторської групи;
- покращити якість аудиторського висновку щодо стану готової продукції.

Опис бізнес-процесів є важливою складовою підвищення ефективності аудиту готової продукції підприємств аграрного сектору, зокрема ТОВ «Емберіка». Чітке формулювання та документування операцій, а також взаємозв'язків між ними, дозволяє структурувати діяльність, мінімізувати ризики помилок і забезпечити однозначне виконання процедур персоналом.

Систематизована інформація про виконання завдань у межах бізнес-процесів створює основу для виявлення «вузьких місць» — ділянок, де відбуваються затримки, збої або найбільша кількість помилок.

З метою деталізації ключових переваг автоматизації аудиторського процесу доцільно узагальнити їх у табличній формі (табл. 3.4).

Таблиця 3.4

Напрямок удосконалення	Суть змін	Очікуваний результат
Автоматизований збір даних	Використання програм для відстеження руху запасів та операцій зі збуту	Скорочення часу аудиту, зменшення ризику технічних помилок
Моніторинг залишків у режимі реального часу	Онлайн-контроль кількості та якості зернових культур	Своєчасне виявлення розбіжностей, недостач і втрат якості
Аналітика великих масивів даних	Аналіз сезонності, попиту, продуктивності культур	Підвищення інформативності аудиту та якості управлінських рішень
Міжфункціональна взаємодія підрозділів	Створення груп за участю фінансів, виробництва, логістики та контролю якості	Комплексне бачення ризиків, точніші висновки аудиту
Стандартизація бізнес-процесів	Уніфікація процедур і документів	Зменшення кількості помилок, підвищення прозорості

Джерело: створено автором.

Важливим напрямом удосконалення аудиту готової продукції є застосування автоматизованих технологій обліку та контролю. Використання програм, що забезпечують моніторинг руху запасів, аналіз операцій зі збуту та відстеження цін у режимі реального часу, дозволяє аудиторам отримувати актуальні та достовірні дані без затримок. Це скорочує час на проведення вибіркового тестування, підвищує точність аудиторських процедур і мінімізує ризик невиявлення помилок. [7, с. 65–69; 29, с. 182–187]

Автоматизовані системи контролю також сприяють своєчасному виявленню розбіжностей у даних щодо залишків зернових культур, фактів їх недостачі, втрат якості або порушень під час зберігання. Такі інструменти дозволяють аудиторам оперативно реагувати на невідповідності і проводити більш ґрунтовний аналіз причин їх виникнення. Додатково технології аналітики даних забезпечують можливість оцінювати динаміку продажів, сезонні фактори, попит і продуктивність окремих культур, що значно розширює інформативність аудиту. [22, с. 22–24; 26, с. 181–184]

Ще одним ефективним інструментом удосконалення контролю готової продукції є формування міжфункціональних робочих груп, до складу яких входять фахівці фінансового, виробничого, логістичного, збутового та відділу контролю якості. Така взаємодія дозволяє комплексно оцінити процеси вирощування, обліку та реалізації зернових культур і забезпечує аудиторам ширший погляд на ризики та можливі шляхи їх мінімізації. Взаємодія різних підрозділів допомагає створювати єдину інформаційну базу, збільшувати точність даних та сприяти стандартизації процесів.

Міжфункціональні аудиторські групи є важливим інструментом підвищення якості перевірки готової продукції, оскільки залучення фахівців із різних підрозділів дозволяє значно розширити аналітичні можливості аудиту. Представники виробництва, логістики, фінансового відділу, відділу контролю якості та збуту забезпечують різні професійні ракурси, що сприяє комплексному дослідженню процесів вирощування та реалізації зернових культур. Такий підхід дає змогу глибше оцінити ефективність внутрішнього контролю, дотримання нормативних вимог та наявні ризики, а також швидше виявляти проблемні ділянки, які потребують удосконалення. [31, с. 301–306; 29, с. 201–206]

Формування міжфункціональних груп також сприяє покращенню внутрішньої комунікації між підрозділами та зміцненню корпоративної культури відповідальності. Спільне виконання аудиторських процедур створює умови для відкритого обміну інформацією, зменшує ймовірність дублювання функцій та підвищує узгодженість дій між відділами. Це, у свою чергу, позитивно впливає на організаційний порядок та швидкість ухвалення управлінських рішень. [15, с. 417–422; 23, с. 198–203]

Для ефективного функціонування таких груп важливо забезпечувати постійне навчання та підвищення кваліфікації аудиторів. Регулярне опанування нових методик, ознайомлення зі змінами в нормативно-правовій базі, а також вивчення сучасних технологій аудитування дозволяють забезпечити високий професійний рівень аудиторської групи. Інвестиції у розвиток персоналу сприяють не лише покращенню якості аудиту, але й підвищенню аналітичної

компетентності фахівців ТОВ «Емберіка», що є важливим чинником для розвитку системи внутрішнього контролю та стабільності підприємства загалом.

Особливого значення набуває впровадження нових програмних продуктів, цифрових інструментів аналізу та автоматизованих систем відстеження виробничих та збутових процесів. Такі технології дозволяють прискорити збір даних, зменшити людський фактор у процесі обліку, покращити точність аудиторських висновків та сприяти дотриманню стандартів контролю якості.

Отже у підсумку дослідження даного питання з удосконалення аудиту готової продукції на ТОВ «Емберіка» можна сказати, що воно ґрунтується на активному використанні міжфункціональних груп, систематичному підвищенні кваліфікації аудиторів та впровадженні сучасних цифрових технологій. Такий підхід забезпечує комплексний погляд на процеси виробництва та збуту зернових культур, підвищує ефективність внутрішнього контролю, покращує комунікацію між підрозділами та сприяє формуванню високої якості аудиторських процедур. Завдяки цьому аудит стає більш точним, оперативним та орієнтованим на запобігання ризикам, що підсилює надійність управлінських рішень і конкурентоспроможність підприємства.

Висновки до розділу 3

Узагальнюючи результати дослідження, викладені в третьому розділі, можна дійти висновку, що удосконалення аудиту готової продукції на ТОВ «Емберіка» є багатокомпонентним процесом, який охоплює організаційні, методичні та технологічні аспекти. В умовах аграрного виробництва якість аудиту має особливо важливе значення, адже готова продукція, представлена зерновими культурами, проходить складний виробничий цикл та піддається впливу низки ризиків – природних, технологічних, облікових та логістичних.

Однією з ключових умов підвищення якості аудиту виступає науково обґрунтована організація перевірки. У дослідженні детально розкрито етапи побудови загального плану й програми аудиту, підкреслено важливість попереднього ознайомлення з особливостями діяльності ТОВ «Емберіка» та

аналізу системи внутрішнього контролю. Логічне структурування аудиторського процесу — від оцінки ризиків до узагальнення результатів — забезпечує цілісність перевірки та дозволяє охопити всі ключові етапи руху готової продукції: вирощування, доробку, зберігання та реалізацію зернових культур.

Важливою складовою аудиту є проведення фізичної перевірки (інвентаризації), що підтверджує реальні обсяги продукції та її якісний стан. Запропоновані робочі документи, зокрема форма РД-1-1 та інвентаризаційні відомості, формують чітку доказову базу та дозволяють аудитору оцінити відповідність між даними обліку та фактичними залишками зернових культур. Така стандартизація робочих документів сприяє підвищенню прозорості перевірки, зменшенню ризику помилок та полегшенню подальших контрольних процедур.

Ефективність аудиту значною мірою залежить і від коректного добору методів перевірки. У дослідженні обґрунтовано доцільність застосування вибіркового методу у поєднанні з аналізом системи внутрішнього контролю, що дозволяє оптимізувати витрати часу і ресурсів, водночас забезпечивши належний рівень аудиторських доказів. Окреслено можливість використання суцільних, комбінованих та аналітичних методів залежно від рівня ризику та специфіки перевірюваних операцій.

Суттєве значення для підвищення якості аудиту має впровадження сучасних інформаційних технологій. Використання програмних продуктів для моніторингу руху запасів, аналізу продажів, контролю залишків та відстеження цін у режимі реального часу дозволяє аудиторам оперативно отримувати достовірні дані, зменшувати ризик технічних помилок та скорочувати час виконання процедур. Подані у розділі таблиці демонструють прямий вплив цифровізації на точність аудиту, швидкість обробки інформації, виявлення «вузьких місць» та покращення внутрішнього контролю.

Значущим результатом роботи є акцент на необхідності моделювання бізнес-процесів за допомогою методології IDEF. Такий підхід створює можливість уніфікувати алгоритми перевірки, визначити контрольні точки,

уникнути дублювання функцій та забезпечити системність аудиторських процедур. Опис бізнес-процесів формує методичну основу для повторюваних перевірок і полегшує подальшу інтеграцію цифрових інструментів у аудиторську практику.

Особливу увагу приділено важливості міжфункціональної взаємодії. Залучення до аудиту фахівців фінансового, виробничого, логістичного, збутового підрозділів та відділу контролю якості підсилює аналітичні можливості аудиторів, дозволяє отримати багатосторонній погляд на процеси вирощування, зберігання та реалізації зернових культур, сприяє своєчасному виявленню ризиків та підвищує якість управлінських рішень. Такий формат роботи сприяє формуванню культури відповідальності та покращує комунікацію між підрозділами.

Важливою умовою удосконалення аудиту є систематичне підвищення професійної кваліфікації аудиторів. Постійне навчання, адаптація до нових інформаційних систем, ознайомлення зі змінами у законодавстві та опанування сучасних технологій контролю дозволяють забезпечити високий рівень компетентності аудиторської групи та сприяють підвищенню достовірності аудиторського висновку.

Підсумовуючи викладене, можна стверджувати, що запропонована модель удосконалення аудиту готової продукції ТОВ «Емберіка» поєднує класичні методичні підходи та сучасні цифрові інструменти. Її впровадження забезпечує підвищення достовірності фінансової інформації, зміцнення системи внутрішнього контролю, мінімізацію ризиків втрат продукції та оптимізацію управлінських рішень. Реалізація запропонованих рекомендацій сприятиме підвищенню конкурентоспроможності підприємства, забезпечить стабільність його функціонування та формуватиме довгострокові передумови для розвитку ефективної аудиторської практики в аграрному секторі.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі виконано комплексне дослідження теоретичних, методичних та практичних аспектів обліку, контролю й аудиту готової продукції на сільськогосподарському підприємстві ТОВ «Емберіка». Актуальність теми зумовлена ключовою роллю готової продукції у формуванні фінансового результату аграрних підприємств, де саме її обсяг, якість та своєчасна реалізація визначають рівень рентабельності та стабільність функціонування суб'єкта господарювання.

Виходячи з поставленої мети та завдань дослідження, у роботі було всебічно проаналізовано сучасні підходи до організації обліку і контролю готової продукції, визначено ключові проблеми їх практичного застосування на підприємствах аграрної галузі, узагальнено вимоги національних і міжнародних стандартів, а також запропоновано комплекс рекомендацій щодо їх удосконалення.

У процесі дослідження встановлено, що поняття «готова продукція» в аграрному виробництві має низку особливостей, зумовлених технологічною специфікою галузі, сезонністю виробництва та необхідністю оцінки сільськогосподарських запасів за справедливою вартістю або собівартістю. На основі аналізу наукових підходів і нормативно-правової бази було уточнено економічну сутність готової продукції та визначено її місце у системі управління підприємством. Застосовувалися сучасні методи економічного, аналітичного, порівняльного та структурно-логічного дослідження, що дало змогу всебічно розкрити предмет дослідження, оцінити ефективність існуючої системи обліку і контролю та обґрунтувати доцільність її вдосконалення.

Відбувався аналіз організації та методології обліку готової сільськогосподарської продукції на ТОВ «Емберіка», який дозволив встановити, що облік готової продукції є ключовим елементом системи управління та фінансового контролю аграрного підприємства. Оскільки реалізація зернових

культур є основним джерелом формування прибутку, точність та прозорість облікових процедур безпосередньо впливають на якість управлінських рішень, рівень рентабельності та фінансову стабільність підприємства. Встановлення важливості правильної організації аудиторського процесу. У дослідженні підтверджено, що побудова чіткої програми аудиту, оцінка ризиків, попереднє вивчення системи внутрішнього контролю та формування структурованого алгоритму перевірки забезпечують значне підвищення якості аудиторських процедур. Особлива увага приділяється надійності документування, включаючи використання стандартних

Таким чином, проведене дослідження підтвердило, що вдосконалення системи обліково-контрольного забезпечення готової продукції є фундаментом для підвищення економічної ефективності підприємства, забезпечення його фінансової стійкості та зміцнення позицій на конкурентному аграрному ринку. Робота досягла поставленої мети, виконала всі визначені завдання та сформувала комплексну науково-прикладну основу для подальшого розвитку системи управління готовою продукцією на сільськогосподарських підприємствах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вігуржинська С. Ю. Економіка підприємства. - Одеса, 2014. -256 с.;
2. Гавриленко В. А. Удосконалення обліку незавершеного виробництва В.А. Гавриленко, Є.Г. Черникова Вісник соціально-економічних досліджень. – 2015. – № 41 (2). – С. 30-37.;
3. Гетьман О. О. Шаповал В. М. Економіка підприємства. К.: Центр учбової літератури, 2015. - 488 с.;
4. Злупко С. М. Історія економічної теорії: підручник. 2- ге вид., випр.і доп. К.: Знання, 2015. - 719 с.;
5. Іванілов О. С. Економіка підприємства: підруч. для студ. вищ. навч.закл. К.: Центр учбової літератури, 2016. 728 с.;
6. Кравченко С. Г. Місце готової продукції в обліку С.Г. Кравченко Збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної інтернет- конференції «Облік, аудит, оподаткування та звітність у системі забезпечення економічної стійкості підприємств», (м. Дніпро, 13-14 травня 2021 р.). – Дніпро: Дніпровський державний аграрно-економічний університет, 2021. – С. 30-33;
7. Кузьменко А. В. Актуальність та перспективи автоматизації бухгалтерського обліку А.В. Кузьменко, І.Д. Піголь. Економічні науки. 2019. №14. С. 56–452;
8. Малюга Н. М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2016. – 476с.;
9. МСБО 1 «Подання фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства Фінансів України Документ 929_013, поточна редакція – Редакція від 01.01.2012 р. [Електронний ресурс] Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.01.2012 р.);
10. Партин Г. О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій. – К.: УБС НБУ, 2018. – 219с.;
11. Плиса В. Й. Бухгалтерський облік: навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. В. Й. Плиса, З. П. Плиса. К. : Каравела, 2014. - 480 с.;

12. Савченко В. Я. Аудит: навч. посібник. - К. : КНЕУ, 2016. – 328 с.;
13. Секіріна Н. В. Загальні підходи до формування і класифікації нормативного забезпечення обліку і контролю витрат на виробництво готової продукції: збірник наукових праць. – 2014. – С. 235-245.;
14. Сопко В. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник 3-є видан., перероб. і доповн. – К.: КНЕУ, 2017. – 578с.;
15. Сук Л. К. Організація бухгалтерського обліку: Підручник Л.К. Сук., П. Л. Сук. – К. : Каравела. – 2019. – 624 с.;
16. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський облік на підприємствах України. Київ, «А.С.К.», 2016. - С.304-350.;
17. Туган-Барановський М. І. Основи політичної економії. Львів: ЛНУ ім.. І.Франка, 2017. - 628с.;
18. Чебанова Н. В. Бухгалтерський фінансовий облік: посібник. Н.В. Чебанова, Ю.А. Василенко. К.: ВЦ - Академія, 2018. 672 с.;
19. Базилевич В. Д. Економічна теорія: Політекономія: підручник. К.: Знання, 2015. С.382-386.;
20. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. для студ. вищих навчальних закладів Ф. Ф. Бутинець. – Житомир: Рута, 2016. – С. 832.;
21. Г. О. Крамаренко Фінансовий менеджмент: підручник Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. - К.: Центр навчальної літератури, 2016. - 520 с.;
22. Кравченко С. Г. Особливості аналізу обсягу виробництва та реалізації готової продукції С.Г. Кравченко Збірник матеріалів XII 2 том науково-практичної конференції «Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи», (м. Дніпро, 28-29 жовтня 2021 р.). – Дніпро: Дніпровський державний аграрно-економічний університет, 2021. – С. 22-24;
23. Кузьмінський А. М. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу А.М. Кузьмінський, В.В. Сопко, В.П. Завгородній; за ред. А.М. Кузьмінського. - К. : Вища школа, 2015. - 223 с. 68;

24. Лишиленко О. В. Бухгалтерський облік. К.: Центр навчальної літератури, 2016. - 695 с.;
25. Макаренко А. П. Організація і методика аудиту: навчально-методичний посібник А.П. Макаренко, Т.О. Меліхова, Г.М. Бескоста.- Запоріжжя: ЗДІА, 2014. - 288 с.;
26. Нестеренко Ж. К. Особливості готової продукції та вдосконалення обліку її реалізації Ж.К. Нестеренко, І.О. Циганова Всеукраїнський наукововиробничий журнал “Сталий розвиток економіки”.
27. 2019. – № 2. – С. 180-184.;
28. П. В. Круш Економіка підприємства: навч. посіб. за заг. ред. П.В.Круша, В.І. Подвігіна., Сердюк Б. М. - К.: Ельга-Н., КНТ, 2017. - 780 с.;
29. Петрик О. А. Аудит: методологія та організація : [моногр.] О.А. Петрик. - К., 2017 . - 260 с.;
30. Проскуріна Н. М. Процедурне забезпечення аудиту. Теорія та практика: [моногр.] Н.М. Проскуріна. - К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2017. - 739 с.;
31. Редько А. Ю. Аудит в Україні. Морфологія : [моногр.] О.Ю. Редько. - К. : ДП “Інформ.-аналіт. агентство”, 2018. - 493 с.;
32. Яровенко Т. С. Удосконалення методології бухгалтерського обліку готової продукції Т.С. Яровенко, А.І. Чернова Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». – 2016. – № 7 (2). – С. 195–200.

ДОДАТКИ

ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕМБЕРІКА"

Витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань на 12.03.2025 05:08:07

Повна назва: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕМБЕРІКА"

Організаційно-правова форма: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Код: 44639860

Реєстраційний номер: 1001211020000004009

Місцезнаходження реєстраційної справи: Коломийська районна державна адміністрація

Дата реєстрації: 22.11.2021

Дата запису: 22.11.2021

Адреса: Україна, 78142, Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, село Серафінці, вул.Васкула

Петра, будинок 12

Статус: зареєстровано

Керівник: Сташко Олег Васильович

Відомості про органи управління: ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УЧАСНИКІВ; ДИРЕКТОР

Засновник: Сташко Олег Васильович

Адреса: Україна, 78142, Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, село Серафінці, вул.Васкула Петра, будинок 12

Статутний внесок: 1 500 (50%)

Засновник: Дирбавка Ігор Ігорович

Адреса: Україна, 76009, Івано-Франківська обл., Івано-Франківський р-н, місто Івано-Франківськ, вул.Вовчинецька, будинок 182, квартира 132

Статутний внесок: 1 500 (50%)

Кінцевий бенефіціарний власник: Дирбавка Ігор Ігорович

Адреса: Україна, 76009, Івано-Франківська обл., Івано-Франківський р-н, місто Івано-Франківськ, вул.Вовчинецька, будинок 182, квартира 132

Кінцевий бенефіціарний власник: Сташко Олег Васильович

Адреса: Україна, 78142, Івано-Франківська обл., Коломийський р-н, село Серафінці, вул.Васкула Петра, будинок 12

Статутний капітал: 3 000 грн

Види діяльності

Основний:

- 01.11 Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур

Додаткові:

- 01.13 Вирощування овочів і баштанних культур, коренеплодів і бульбоплодів
- 01.24 Вирощування зерняткових і кісточкових фруктів
- 01.25 Вирощування ягід, горіхів, інших плодових дерев і чагарників
- 01.41 Розведення великої рогатої худоби молочних порід
- 01.42 Розведення іншої великої рогатої худоби та буйволів

- 01.45 Розведення овець і кіз
- 01.46 Розведення свиней
- 01.61 Допоміжна діяльність у рослинництві
- 01.62 Допоміжна діяльність у тваринництві
- 01.63 Післяурожайна діяльність
- 01.64 Оброблення насіння для відтворення
- 10.39 Інші види перероблення та консервування фруктів і овочів
- 10.61 Виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості
- 16.10 Лісопильне та стругальне виробництво
- 16.23 Виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів
- 25.62 Механічне оброблення металевих виробів
- 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель
- 43.21 Електромонтажні роботи
- 43.22 Монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування
- 43.29 Інші будівельно-монтажні роботи
- 45.20 Технічне обслуговування та ремонт автотранспортних засобів
- 46.21 Оптова торгівля зерном, необробленим тютюном, насінням і кормами для тварин
- 46.23 Оптова торгівля живими тваринами
- 46.31 Оптова торгівля фруктами й овочами
- 46.38 Оптова торгівля іншими продуктами харчування, у тому числі рибою, ракоподібними та молюсками
- 46.73 Оптова торгівля деревиною, будівельними матеріалами та санітарно-технічним обладнанням
- 46.75 Оптова торгівля хімічними продуктами
- 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля
- 47.81 Роздрібна торгівля з лотків і на ринках харчовими продуктами, напоями та тютюновими виробами
- 47.89 Роздрібна торгівля з лотків і на ринках іншими товарами
- 49.41 Вантажний автомобільний транспорт
- 52.10 Складське господарство
- 52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту
- 68.20 Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна
- 75.00 Ветеринарна діяльність
- 77.12 Надання в оренду вантажних автомобілів
- 77.31 Надання в оренду сільськогосподарських машин і устаткування
-
-
- **Контактна інформація**

Електронна пошта: durbavka11@gmail.com

Телефон: 38097778705

Дані про взяття на облік

Органи статистики:

Назва: ДЕРЖАВНА СЛУЖБА СТАТИСТИКИ УКРАЇНИ

Дата: 22.11.2021

Ідентифікаційний код: 37507880

Реєстр платників податків:

Назва: ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ГОРОДЕНКІВСЬКА ДПІ
(ГОРОДЕНКІВСЬКИЙ РАЙОН)

Дата: 22.11.2021

Ідентифікаційний код: 43968084

Реєстр платників єдиного внеску:

Назва: ГОЛОВНЕ УПРАВЛІННЯ ДПС В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ, ГОРОДЕНКІВСЬКА ДПІ
(ГОРОДЕНКІВСЬКИЙ РАЙОН)

Дата: 22.11.2021

Ідентифікаційний код: 43968084

Дата (рік, місяць, число)

КОДИ

01

Підприємство ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕМБЕРІКА" з с.ДРПЮУ
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

за _____ 2022 р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	37 237,00	36 203,00
Зобов'язність реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	29 202,00	22 392,00
Валовий: прибуток	2090	8 035,00	13 811,00
збиток	2095	0,00	0,00
інші операційні доходи	2120	988,00	1 888,00
Адміністративні витрати	2130	1 464,00	1 265,00
Витрати на збут	2150	57,00	174,00
інші операційні витрати	2180	2 515,00	1 415,00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4 987,00	12 623,00
збиток	2195	0,00	0,00
Дохід від участі в капіталі	2200	2,00	3,00
інші фінансові доходи	2220	0,00	0,00
інші доходи	2240	565,00	441,00
Фінансові витрати	2250	11,00	158,00
Втрати від участі в капіталі	2255	0,00	0,00
інші витрати	2270	548,00	365,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	4 997,00	12 544,00
збиток	2295	0,00	0,00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0,00	0,00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0,00	0,00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2360	4 997,00	12 544,00
збиток	2365		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього
1	2	3	4
Вроцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Вроцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка (іншого) сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2460		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2480		
Сукупний дохід (сума рядків 2360, 2365 та 2480)	2485		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2560		

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник О.В.СТАШКОГоловний бухгалтер

		Додаток 1 до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова звітність" (пункт 4 розділу І)	
Фінансова звітність малого підприємства			
			КОДИ
		Дата (рік, місяць, число)	31.12.2023
Підприємство: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "ЕМБЕРІКА"		за ЄДРПОУ	44639860
Територія: село Серафінці		за за КАТОТТГ1	UA26080030280011985
Організаційно-правова форма господарювання: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ		за КОПФГ	240
Вид економічної діяльності: Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур		за КВЕД	1.11
Середня кількість працівників: 1			
Адреса, телефон: Івано-Франківська область, Коломийський район, село Серафінці, вул. ПЕТРА ВАСКУЛИ, буд. 12, тел.			
1. Баланс	Форма № 1-м	Код за ДКУД	1801006
на 31.12.2023 р.			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
І. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	-	-
накопичена амортизація	1002	(-)	(-)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби:	1010	-	-
первісна вартість	1011	-	-
знос	1012	(-)	(-)

Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	-	-
II. Оборотні активи			
Запаси:	1100	-	-
у тому числі готова продукція	1103	-	-
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	1125	-	-
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	-	-
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	-	-
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	-	-
Усього за розділом II	1195	-	-
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	-	-
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-	-
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	-	-
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-

товари, роботи, послуги	1615	-	-
розрахунками з бюджетом	1620	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	-	-
розрахунками з оплати праці	1630	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	-	-
Усього за розділом III	1695	-	-
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	-	-
2. Звіт про фінансові результати			
за Рік 2023			
	Форма № 2-м	Код за ДКУД	1801007
Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	652,10	612,00
Інші операційні доходи	2120	-	-
Інші доходи	2240	-	-
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	652,10	612,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	621,80	606,50
Інші операційні витрати	2180	(-)	(-)
Інші витрати	2270	(-)	(-)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	621,80	606,50
Фінансовий результат до оподаткування (2280 - 2285)	2290	30,30	5,50
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 - 2300)	2350	30,30	5,50
Керівник		О. В. СТАШКО	
		(ініціали, прізвище)	
Головний бухгалтер		О. В. СТАШКО	

Додаток Г

Дата (рік, місяць, число)

Підприємство

ТОВ "ЕМБЕРІКА"

за ЄДРПОУ

(найменування)

К О Д И		
		44639860

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)за 28 лютого 2025 р.

Форма №2

Код за ДКУД

1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього ро
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	68 450,00	62 980,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	51 970,00	47 540,00
Валовий: прибуток	2090	16 480,00	15 440,00
збиток	2095	0,00	0,00
Інші операційні доходи	2120	2 450,00	1 980,00
Адміністративні витрати	2130	3 980,00	3 460,00
Витрати на збут	2150	420,00	390,00
Інші операційні витрати	2180	3 240,00	2 780,00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	11 290,00	10 790,00
збиток	2195	0,00	0,00
Дохід від участі в капіталі	2200	5,00	4,00
Інші фінансові доходи	2220	0,00	0,00
Інші доходи	2240	1 210,00	980,00
Фінансові витрати	2250	310,00	270,00
Втрати від участі в капіталі	2255	0,00	0,00
Інші витрати	2270	1 050,00	860,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	11 145,00	10 644,00
збиток	2295	0,00	0,00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	0,00	0,00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0,00	0,00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	11 145,00	10 644,00
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього ро
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	1250,00	980,00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	0,00	0,00
Накопичені курсові різниці	2410	320,00	270,00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	0,00	0,00
Інший сукупний дохід	2445	1570,00	1250,00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	1570,00	1250,00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	0,00	0,00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	1570,00	1250,00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	12715,00	11894,00

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього ро
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	4950,00	4120,00
Витрати на оплату праці	2505	2380,00	2150,00
Відрахування на соціальні заходи	2510	790,00	715,00
Амортизація	2515	1120,00	1030,00
Інші операційні витрати	2520	1540,00	1325,00
Разом	2550	10780,00	9340,00

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього ро
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник _____ Сташко О.В.

Головний бухгалтер _____ Сташко О.В.